



## ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριῶν

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 388

Σ'.

Πρὸς τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς ἐπιστήμης.

Ἐργαζόμενῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου ἀσχολούμενος εἰς μελέτην περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας κόσμων κυβερνωμένων καὶ φωτιζομένων ὑπὸ πολλῶν ἡλιῶν διαφόρου μεγέθους, ὅτε ἐγείρας τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς τὴν ἐστίαν ἐξεπλάγην ἐκ τῆς ἐκφράσεως, ἐκ τῆς ἐμφυχώσεως δύναμαι νὰ εἶπω τοῦ προσώπου τῆς προσφιλοῦς μου Οὐρανίας. Ἦτο ἡ αὐτὴ ἐπίχαρις καὶ ζωηρὰ ἐκφρασις, ἣτις ἄλλοτε — ὦ πόσον ἡ Γῆ στρέφεται ταχέως καὶ πόσον ὀλίγον διαρκεῖ ἐν τέταρτον τοῦ αἰῶνος! — ἦτις ἄλλοτε — καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι ἦτο χθές! — ἦτις ἄλλοτε, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νεανικῆς ἡλικίας, τὰς τόσον ταχέως ἀποπτάσας κατέβλεξε τὸ πνεῦμά μου καὶ ἐφλόγισε τὴν καρδίαν μου. Δὲν ἠδυνήθην ν' ἀντιστῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τὴν παρατηρήσω ἀκόμη καὶ νὰ στηρίξω ἐπ' αὐτῆς τὰ βλέμματά μου. Ἀληθῶς ἦτο ἀκόμη ὠραιότητι καὶ αἰ ἐντυπώσεις μου δὲν εἶχον ἀκόμη μεταβληθῆ. Μὲ προσείλκυεν ὅπως τὸ φῶς προσελκύει τὸ ἔντομον. Ἠγέρθην ἐκ τῆς τραπέζης καὶ ἐπλησίασα εἰς αὐτὴν ὅπως παρατηρήσω τὸ περίεργον ἐκεῖνο ἀποτέλεσμα τοῦ φωτός ἐπὶ τῆς μεταβλητῆς φυσιογνωμίας της, ἔμεινα δὲ ὄρθιος πρὸ αὐτῆς λησμονῶν τὴν ἐργασίαν μου.

Τὸ βλέμμα τῆς ἐφαίνετο μακρὰν πλανώμενον, ἐν τούτοις ἐνεψυχοῦτο, ἐγίνετο ἀτενές. Τί παρετήρει; Ποῖον; Ἔσχον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι κἄποιον πράγματι ἐβλεπεν, ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βλέμματός ἐκείνου τοῦ ἀτενοῦς, τοῦ ἐκφραστικοῦ ἀλλ' οὐχὶ αὐστηροῦ, οἱ ὀφθαλμοί μου συνήντησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐλπίστου κρεμασμένην μεταξύ δύο βιβλιοθηκῶν.

Αὐτὸν τῷ ὄντι ἡ Οὐρανία παρετήρει ἀτενῶς.

Αἶφνης ἡ εἰκὼν ἀπεσπάρθη ἐκ τοῦ τοίχου, καὶ κατέπεσε, θραυσθέντος τοῦ πλαισίου.

Ἦρμησα πρὸς αὐτὴν· ἡ εἰκὼν κατέκειτο ἐπὶ τοῦ ταπήτος, ἡ δὲ γλυκεῖα φυσιογνωμία τοῦ Ἐλπίστου ἦτο ἐστραμμένη πρὸς ἐμέ.

Ἀνεγείρας αὐτὴν εὗρον μέγα φύλλον χαρτοῦ κιτρινίσαντος ἤδη, κατέχον ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς εἰκόνας, γεγραμμένον δ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐπιφανείας διὰ τῆς γραφῆς τοῦ Ἐλπίστου. Πῶς ἐγὼ δὲν εἶχόν ποτε παρατήρησιν τὸν χάρτην αὐτόν; Πιθανώτατα εἶχε μείνη κεκρυμμένος ὑπὸ τὰ κοσμήματα τοῦ πλαισίου καλυπτόμενος ὑπὸ τοῦ χαρτονίου, πραγματικῶς δὲ ὅτε ἐκόμισα τὴν εἰκόνα ταύτην ἐκ Χριστιανίας οὐδόλως ἐσυλλογίσθη νὰ ἐξετάσω τὴν συναρμογὴν της. Τίς ὅμως ἔσχε τὴν παράδοξον ἰδέαν νὰ τοποθετήσῃ ἐκεῖ τὸ φύλλον αὐτὸ τοῦ χαρτοῦ; Μετὰ ζωηρᾶς ἐκ-



Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΜΕΣΣΟΝΙΕ

πλήξεως ἀνεγνώρισα τὴν γραφὴν τοῦ φίλου μου καὶ διέτρεξα τὰς δύο σελίδας. Κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα εἶχον γραφῆ αὐτὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ νεοῦ φιλοσόφου, τὴν ἡμέραν τῆς ἀναβάσεώς του μέχρι τοῦ βορείου σέλαος, ἀναμφιβόλως δὲ ὁ πατήρ τῆς Ἰκλέας ἠθέλησε νὰ διατηρήσῃ ἀσφαλέστερον τὰς τελευταίας αὐτάς καὶ ὕψιστας σκέψεις περικλείων αὐτάς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πλαισίου ἡμοῦ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐλπίστου. Ἐλησμώνησε νὰ μοὶ τὸ ἀναφέρῃ ὅτε κατόπιν μοὶ ἐδῶρσε τὴν προσφιλεῖ εἰκόνα ὡς ἐνθύμιον, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐπορεύθη ἐπίτηδες ὅπως ἐπισκεφθῶ τὸν τάφον τῶν ἐραστῶν.

Ὅπως δὴποτε τοποθετῶν μετὰ προσοχῆς τὴν εἰκόνα ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ζωηρὰν ἠσθανά-

μην συγχίνησιν ἀναγνωρίζων ἐν ἑκάστον τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς προσφιλοῦς ἐκείνης μορφῆς ἀνεγνώριζον τοὺς ὀφθαλμούς του, τοὺς τόσον γλυκεῖς καὶ συνάμα σκεπτικούς, πάντοτε αἰνιγματώδεις, τὸ εὖρυ μέτωπον, τὸ τόσον γαλήνιον κατὰ τὸ φαινόμενον, τὸ στόμα, τὸ λεπτὸν στόμα, τὸ ἔχον ἐκφρασιν ἐπιφυλακτικῆς φιληδονίας, τὴν διαφανῆ χροιάν τοῦ προσώπου, τοῦ τραχήλου, τῶν χειρῶν· τὰ βλέμματά του μὲ παρηκολούθουν εἰς ὅποιονδήποτε μέρος καὶ ἂν ἦτο ἐστραμμένη ἢ εἰκὼν, ἐνῶ ταύτοχρόνως ἐβλεπον τὴν Οὐρανίαν καὶ διηυθύνοντο εἰς πάντα τὰ σημεῖα. Παράδοξος φαντασιοκοπία! ἀκουσίως ἀνελογίσθη τότε τὰ βλέμματα τῆς θεᾶς, ἀτινα μοὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἠτένιζον μετὰ μελαγχολικῆς θωπείας τὴν εἰκόνα τοῦ νεαροῦ τῆς λατρίδος. Ὅπως τὸ λυκόφως ἐπισκιαζει εὐδιον ἡμέραν, τοιοῦτοτρόπως ἐνθεὸς τις λύπη ἐπεχύνετο ἐπὶ τῆς εὐγενοῦς τῆς μορφῆς.

Ἄλλ' εὐθὺς ἐμνήσθη τὸ μυστηριώδους φύλλου. Ἦτο γεγραμμένον διὰ χαρακτῆρος εὐαναγνώστου, ἀκριβοῦς, ἄνευ τινός διαγραφῆς. Ἀντιγράφω ἐνταῦθα ἀπαράλλακτον τὸ περιεχόμενον, χωρὶς νὰ μεταβάλω οὔτε λέξιν, οὔτε κόμμα, διότι μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ φυσικώτατον συμπέρασμα, πασῶν τῶν διηγήσεων τῶν ἀποτελουσῶν τὸ παρὸν βιβλίον.

Ἰδοὺ αὐτὸ κατὰ γράμμα:

«Αὕτη εἶνε ἡ ἐπιστημονικὴ διαθήκη τοῦ πνεύματος ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς ἀκόμη πάσαν κατέβαλε προσπάθειαν ὅπως μὲν ἀπηλλαγμένον τοῦ βάρους τῆς ὕλης, καὶ ὅπερ ἐλπίζει ν' ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ.

Ἠθέλησα νὰ καταλίπω ὑπὸ τύπον ἀποφθεγμάτων τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν μου. Νομίζω ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Ἀλήθειαν εἰμὴ διὰ τῆς μελέτης τῆς φύσεως, τουτέστι διὰ τῆς Ἐπιστήμης. Ἰδοὺ οἱ συλλογισμοὶ οἵτινες μοὶ φαίνονται στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς μεθόδου ταύτης τῆς παρατηρήσεως.

A'.

Τὸ ὁρατὸν, ἀπτὸν, σταθμητὸν καὶ ἐν ἀπαύστῳ κινήσει διατελοῦν σύμπαν συγκείται ἐξ ἀτόμων ἀερῶν, ἀθίκτων, ἀσταθμητῶν καὶ ἀδρανῶν.

B'.

Ὅπως ἀποτελέσῃ τὰ σώματα καὶ ὀργανώσῃ τὰ ὄντα αἱ ἄτομοι αὐταὶ διέπονται ὑπὸ δυνάμεων.

Γ'.

Ἡ δυνάμις εἶνε ἡ κυριώδεστατη αἰτία.

Δ'.

Τὸ ὁρατὸν, τὸ ἀπτὸν, τὸ στερεόν, τὸ διαρκές, τὸ βάρος εἰσὶν ἰδιότητες σχετικαὶ καὶ οὐχὶ πραγματικότητες ἀπόλυτοι.

E

Τὸ ἀπείρως μικρὸν:

Τὰ γενόμενα πειράματα τῆς ἐλασματοποιήσεως τῶν φύλλων τοῦ χρυσοῦ ἀποδεικνύουσιν ὅτι δεκακισχίλια τοιαῦτα φύλλα σχηματίζουσι πάχος μὲν ἐνός χιλιοστομέτρου. — Ἡδυνήθησαν νὰ ὑποδιαίρῃσιν εἰς χιλιοστόμετρον ἐπὶ πλακὸς ὑελίνης εἰς χίλια ἴσα μέρη· καὶ ὁμοῦς ὑπάρχουσι παρεγγυματογενῆ ζώφια τόσον μικρά, ὥστε τὸ σῶμα τῶν ὀλόκληρον τοποθετεῖται μεταξύ δύο ἐκ τῶν ὑποδιαίρσεων αὐτῶν χωρὶς νὰ τὰς θίξῃ. Τὰ μέλη, τὰ ὄργανα τῶν ὄντων τούτων συνίστανται ἐκ κυττάρων, ταῦτα δὲ ἐκ μορίων καὶ ταῦτα ἐξ ἀτόμων. — Εἴκοσι κυβικὰ ὑπεκατόμετρα ἐλαίου κεχυμένα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας λίμνης καλύπτουσι 4,000 τετραγωνικά μέτρα, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἐπικεχυμένον στρώμα τοῦ ἐλαίου ἔχει πάχος ἐνός διακοσιᾶκτις χιλιοστοῦ τοῦ χιλιοστομέτρου. — Ἡ διὰ τοῦ φασματοσκοπίου ἀνάλυσις τοὺς φωτὸς ἀνακαλύπτει τὴν παρουσίαν ἐνός ἑκατομμυριοστοῦ τοῦ χιλιοστογράφου σοδίου ἐντός τινος φλογός. — Τὰ κύματα τοῦ φωτὸς περιλαμβάνονται μεταξύ 4 καὶ 8 δεκακισχιλιοστῶν τοῦ χιλιοστομέτρου ἐκ τοῦ ἰώδους εἰς τὸ ἐρυθρὸν. Ἀπαιτοῦνται 2,300 κύματα φωτὸς ὅπως πληρώσωσιν ἐν χιλιοστόμετρον. Κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνός δευτερολέπτου ὁ αἰθὴρ ὅστις μεταδιβάλλει τὸ φῶς ἐκτελεῖ ἑπτακοσίας χιλιάδας δισεκατομμυρίων κυμάτων, ὧν ἕκαστη εἶνε μαθηματικῶς ὀρισμένη. — Ἡ ὁσφρησις ἀντιλαμβάνεται  $\frac{1}{1000000000}$  τοῦ χιλιοστογράφου ὀξέος εὐρισκομένου εἰς τὸν ἀέρα τὸν ὑποῖον ὁσφραίνεται. — Ὁ ὄγκος τῶν ἀτόμων πρέπει νὰ εἶνε μικρότερος τὴν διάμετρον ἐνός ἑκατομμυριοστοῦ τοῦ χιλιοστομέτρου.

Σ.

Ἡ ἄτομος ἢ ἄψαυτος, ἢ ἀόρατος, ἢ μόλις καταληπτὴ εἰς τὸ πνεῦμα μας συνεισθιμένον εἰς τὰς ἐπιπολαίους κρίσεις, ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἀληθῆ ὕλην, ἐκεῖνο δὲ τὸ ὑποῖον ἀποκαλοῦμεν ὕλην ἄλλο τι δὲν εἶνε εἰμὴ ἀποτέλεσμα παραγόμενον ἐπὶ τῶν αἰσθησέων μας, δηλαδὴ τὸ ἀπαύστως δυνατὸν τῶν ἐντυπώσεων.

Προκύπτει ἐκ τούτου ὅτι ἡ ὕλη ὅπως αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐνεργείας δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ τρόπος κινήσεως. Ἄν ἡ κίνησις ἤθελε σταματήσει, ἂν ἡ δυνάμις ἤθελε εἶσθαι δυνατὸν νὰ ἐκμηδενισθῇ, ἂν ἡ θερμοκρασία τῶν σωμάτων ἤθελε περιορισθῇ εἰς τὸ ἀπόλυτον μηδέν, ἢ ὕλη οἶαν ἡμεῖς τὴν γινώσκομεν θὰ ἔπαυε νὰ ὑπάρχῃ.

Z'.

Τὸ ὁρατὸν σύμπαν συνίσταται ἐκ σωμάτων ἀοράτων. Ὅ,τι φαίνεται ἀποτελεῖται ἐκ πραγμάτων ἄτινα δὲν φαίνονται.

Ἐν μόνον εἶδος πρωτογόνων ἀτόμων ὑπάρχει. Τὰ συστατικὰ μέρη διαφόρων σωμάτων τοῦ σι-

δηρου, τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ὀξυγόνου, τοῦ ὕδρογόνου, κτλ. δὲν διαφέρουσιν εἰμὴ ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς συσσωρεύσεως καὶ τῶν κινήσεων τῶν ἀτόμων ἐξ ὧν συγκρίνεται.

H'.

Ὅ,τι καλοῦμεν ὕλην ἐξαφανίζεται καθ' ἡν στιγμὴν ἢ ἐπιστημονικῆ ἀνάλυσις νομίζει ὅτι κατέχει αὐτήν. Ἄλλ' εὐρίσκομεν ὡς στήριγμα τοῦ σύμπαντος καὶ ἀρχὴν πάσης μορφῆς τὴν δυνάμιν, τὸ δυναμικὸν στοιχεῖον. Διὰ τῆς θελήσεώς μου δυνάμει νὰ μεταβάλω τὴν πορείαν τῆς Σελήνης.

Αἱ κινήσεις πάσης ἀτόμου ἐπὶ τῆς Γῆς ἡμῶν εἶνε τὸ μαθηματικὸν γινόμενον πασῶν τῶν αἰθερίων κυμάτων, αἵτινες φθάνουσι μέχρις αὐτοῦ σὺν τῷ χρόνῳ ἐκ τῶν ἀδύσων τοῦ ἀπεράντου διαστήματος.

Θ'.

Τὸ ἀνθρώπινον ὄν ἔχει ὡς οὐσιώδη ἀρχὴν τὴν ψυχὴν. Τὸ σῶμα εἶνε φαινομενικὸν καὶ πρόσκαιρον.

I'.

Αἱ ἄτομοι εἶνε ἀφθαρτοί.

Ἡ ἐνέργεια ἣτις κινεῖ τὰς ἀτόμους καὶ διέπει τὸ σύμπαν εἶνε ἀφθαρτος.

Ἡ ἀνθρώπινος ψυχὴ εἶνε ἀφθαρτος.

IA'.

Ἡ ἀτομικότης τῆς ψυχῆς εἶνε πρόσφατος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γῆς. Ὁ ἡμέτερος πλανήτης ὑπῆρξε νεφελοειδής, εἶτα ἥλιος, εἶτα χάος· τότε οὐδὲν ὄν ἐπιγεῖον ὑπῆρχεν. Ἡ ζωὴ ἤρχισεν ἐκ τῶν ἀτελεστατων ὀργανισμῶν· προώδευσεν ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν, ἣτις δὲν εἶνε ἡ τελευταία. Ἡ διάνοια, τὸ λογικόν, ἢ συνειδήσις ὅ,τι καλοῦμεν ἡμεῖς ψυχικὰς δυνάμεις εἶνε νεώτερα. Τὸ πνεῦμα βαθμηδὸν ἐκφεύγει ἐκ τῆς ὕλης, ὅπως — ἂν ἐπιτρέπεται ἡ χυδαία αὕτη σύγκρισις — τὸ ἀέριον ἐκ τοῦ ἀνθρακος, τὸ ἄρωμα ἐκ τοῦ ἀνθους, ἢ φλόξ ἐκ τῆς ἐστίας.

IB'.

Ἡ ψυχικὴ δυνάμις ἀρχίζει νὰ ἐξακριβῶται πρὸ τριακοντα ἢ τεσσαράκοντα αἰῶνων εἰς τὰς ἀνωτέρας σφαιρας τῆς ἐπιγεῖου ἀνθρωπότητος· ἢ ἐνέργειά της εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὸ λυκαυγὲς αὐτῆς.

Αἱ ψυχαὶ αἱ ἔχουσι συνειδήσιν τῆς ἀτομικότητος τῶν ἢ αἱ εἰσέτι ἀσυνειδήτοι εὐρίσκονται ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν ἐκτὸς τῶν ὄρων τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν σωμάτων καθὼς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς οὐδεμίαν κατέχουσι θέσιν. Τινὲς μεταβαίνουσιν ἴσως ὅπως κατοικήσωσιν ἄλλους κόσμους.

Συνειδήσιν τῆς ἑαυτῶν ὑπερσωματικῆς ὑπάρ-

ξεως καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀθανασίας ἔχουσι μόνον αἱ ψυχαὶ ὅσαι ἀπηλλάγησαν τῶν ὕλικῶν δεσμῶν.

II'.

Ἡ Γῆ ἄλλο τι δὲν εἶνε εἰμὴ μία ἐπαρχία τῆς αἰωνίου πατρίδος. Ἀποτελεῖ μέρος τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Οὐρανὸς εἶνε ἀπείρως· ὅλοι οἱ κόσμοι ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ Οὐρανοῦ.

IIA'.

Τὰ πλανητικὰ καὶ ἀστρικὰ συστήματα τ' ἀποτελοῦντα τὸ σύμπαν εὐρίσκονται εἰς διαφόρους βαθμοὺς ὀργανισμοῦ καὶ προόδου. Ἡ ἐκτασις τῆς ποικιλίας αὐτῶν εἶνε ἀπεράντος· τὰ ὄντα πανταχοῦ εἰσὶν ἀνάλογα πρὸς τοὺς κόσμους.

IIB'.

Πάντες οἱ κόσμοι δὲν εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος κατωκημένοι. Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ δὲν ἔχει σπουδαιότητα μείζονα ἐκείνων αἵτινες προηγήθησαν. Κόσμοι τινὲς ὑπῆρξαν κατωκημένοι κατὰ τὸ παρελθόν, πρὸ δισεκατομμυρίων αἰῶνων· ἕτεροι θὰ κατοικηθῶσιν εἰς τὸ μέλλον μετὰ δισεκατομμύρια αἰῶνων. Μίαν ἡμέραν οὐδὲν θ' ἀπομένῃ ἐκ τῆς Γῆς· καὶ αὐτὰ τὰ εἰρηπία της θὰ καταστραφῶσιν.

IC'.

Ἡ ἐπιγεῖος ζωὴ δὲν εἶνε ὁ τύπος τῶν ἄλλων ζωῶν. Ἀπεράντος ποικιλία ἐπικρατεῖ εἰς τὸ σύμπαν. Ὑπάρχουσι κόσμοι ἐνθα ἡ βαρύτης εἶνε μεγίστη, ἐνθα τὸ φῶς εἶνε ἀγνωστον, ἐνθα ἡ ἀφῆ, ἢ ὁσφρησις καὶ ἡ ἀκοὴ εἰσὶν αἱ μόναι αἰσθησεις, ἐνθα ἐπειδὴ τὸ ὀπτικὸν νεῦρον δὲν εἶνε ἐσχηματισμένον πάντα τὰ ὄντα εἶνε τυφλά. Ὑπάρχουσιν ἄλλοι κόσμοι ἐνθα ἡ βαρύτης εἶνε μόλις αἰσθητῆ, ἐνθα τὰ ὄντα εἶνε τόσον ἐλαφρὰ καὶ τόσον λεπτὰ ὥστε θὰ ἦσαν ἀόρατα εἰς τοὺς ἐπιγεῖους ὀφθαλμούς, ἐνθα αἰσθησεις ἐξαισίου ἀθρότητος παρέχουσιν εἰς τὰ προνομιούχα πνεύματα ἐντυπώσεις ἀπηγορευμένας εἰς τὴν ἐπιγεῖον ἀνθρωπότητα.

IID'.

Ὁ ὑπάρχων χώρος μεταξύ τῶν δισπαρμένων εἰς τὸ ἀπείρον σύμπαν κόσμων δὲν ἀπομονώνει αὐτούς. Διατελοῦσι πάντες ἐν συγκοινωνίᾳ διηνεκῶς πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς ἐλξέως ἣτις ἐξασκεῖται στιγμιαίως διὰ μέσου πάσης ἀποστάσεως καὶ ἣτις ἀποτελεῖ δεσμὸν ἀδιάλυτον μεταξύ τῶν κόσμων.

IIIE'.

Τὸ Σύμπαν ἀποτελεῖ μίαν μόνην ἐνότητα.

IIIV'.

Τὸ σύστημα τοῦ φυσικοῦ κόσμου εἶνε ἡ ὕλικὴ βάσις, τὸ ἐνδαικίτημα τοῦ συστήματος τοῦ ἠθικοῦ ἢ πνευματικοῦ κόσμου. Ἡ ἀστρονομία ἄρα πρέπει νὰ εἶνε ἡ βάσις πάσης φιλοσοφικῆς ἢ θρησκευτικῆς δοξασίας.

Πάν ὄν λογικὸν φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ αἰσθημα ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς ἀθανασίας. Διότι



ἔμεθα οἱ μικροσκοπικοὶ τροχοὶ ἀγνώστου μηχανισμοῦ.

Κ'.

Ὁ ἄνθρωπος δημιουργεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ περριμένον του. Κύπτει ἢ ἐγείρεται ἀναλόγως τῶν ἔργων του. Τὰ ὄντα τὰ προσκεκολλημένα εἰς τὰ ὕλικά συμφέροντα, οἱ φιλάργυροι, οἱ φιλόδοξοι, οἱ ὑποκριταί, οἱ ψεύσται, τὰ τέκνα τοῦ Ταρτούφου κατοικοῦσιν, ὅπως οἱ φαῦλοι, εἰς κατωτέρας ζώνας.

Ἄλλ' εἰς νόμος κυριώδης καὶ ἀπόλυτος διέπει τὴν Πλάσιν, ὁ νόμος τῆς Προόδου. Τὰ πάντα ἀνυψοῦνται πρὸς τὸ ἄπειρον. Τὰ σφάλματα εἶνε πτώσεις.

ΚΑ'.

Ἐν τῇ ἀνυψώσει τῶν ψυχῶν αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ ἔχουσιν ἴσην ἀξίαν πρὸς τὰ διανοητικὰ πλεονεκτήματα. Ἡ ἀγαθότης καὶ ἀφοσίωσις, ἡ αὐταπαρνησία καθαρῶς καθαρίζουσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἀνυψοῦσιν ὅπως ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐπιστήμη.

ΚΒ'.

Ἡ παγκόσμιος δημιουργία εἶνε ἀπέραντος ἀρμονία, ἧς ἡ Γῆ δὲν εἶνε εἰμὴ ἀσήμαντον τεμάχιον ἀρκετὰ βαρὺ καὶ ἀκατανόητον.

ΚΓ'.

Ἡ φύσις εἶνε διαρκῆς κατάστασις. Ἡ Πρόοδος εἶνε ὁ νόμος. Ἡ πρόοδος εἶνε αἰωνία.

ΚΔ'.

Ἡ αἰωνιότης τῆς ψυχῆς δὲν θά ἦτο ἐπαρκῆς ὅπως ἐπισκεφθῆ τὸ ἄπειρον καὶ γνωρίσῃ τὰ πάντα.

ΚΕ'.

Ὁ προορισμὸς τῆς ψυχῆς εἶνε ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν ἡμετέρων περισσοτέρων τοῦ ὕλικου κόσμου καὶ ἡ ἀνήκῃ ὀριστικῶς εἰς τὴν ἀνωτέραν οὐράνιον ζώην, ὅπου εἶνε ἀνωτέρα τῆς ὕλης καὶ δὲν πάσχει πλέον. Ὁ ὕπατος σκοπὸς τῶν ὄντων εἶνε ἡ διαρκῆς προσέγγισις εἰς τὴν ἀπόλυτον τελειότητα καὶ τὴν θεϊαν εὐδαιμονίαν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσοφικὴ διαθήκη τοῦ Ἑλπίστου. Δὲν φαίνεται οἰονεὶ ὑπαγορευθεῖσα ὑπὸ τῆς Οὐρανίας αὐτῆς;

Αἱ ἐννέα Μοῦσαι τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἦσαν ἀδελφαί. Αἱ νεώτεροι ἐπιστημονικαὶ ἰδέαι τείνουσι καὶ αὐταὶ εἰς τὴν ἐνότητα. Ἡ ἀστρονομία, ἥτοι ἡ γνῶσις τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ψυχολογία, ἥτοι ἡ γνῶσις τοῦ ὄντος, συνεννοῦνται σήμερον ὅπως ἀποκαταστήσωσι τὴν μόνην βᾶσιν, ἐφ' ἧς δύναται νὰ θεμελιωθῆ ἡ ὀριστικὴ φιλοσοφία.

Υ.Γ. Τὰ ἐπεισόδια ἅτινα προηγουμένως ἀφηγήθημεν, καὶ αἱ παρεπόμεναι σκέψεις καὶ μελέται εὐρίσκονται συνηνωμέναι ἐνταῦθα εἰς εἰδὸς τι δοκιμίου, οὗ ὁ σκοπὸς εἶνε ἡ ἐκθεσις στοιχειωδῶν τινῶν ἰδεῶν περὶ τῆς λύσεως τοῦ μεγίστου τῶν προβλημάτων ἅτινα δύνανται νὰ ἐνδιαφέρωσι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ὑπὸ τὴν τοιαύτην ιδιότητα τὸ παρὸν ἔργον ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν ἐκείνων, ὅσοι ἐνίοτε τοῦλάχιστον αὐτῶν μέσῳ τῆς τρίβου τῆς ζωῆς, ὡς λέγει ὁ Δάντης, σταματῶσι καὶ συλλογίζονται ποῦ εὐρίσκονται, ὅποιοι τινες εἶνε, καὶ μελετῶσι καὶ σκέπτονται καὶ ὄνειροπολοῦσιν.

[Μετάφρασις Χ.]

## Ἡ λυγερή

Συγγραμ. τῆς σ. 380

Ὁ Βρανῆς ἐφρύαττεν οὐδέποτε ἐπερίμενε τοιαύτην ἀντίστασιν. Τὸ αἷμα συνέρρευεν ὅλον εἰς τὴν καρδίαν του ἧτις ἠπέλει νὰ διαρραγῆ, ὡς πρόχωμα ποταμοῦ πλημμυρῆσαντος αἰφνης περὶ τὴν στεφάνην τῆς κόμης λευκῆ, λευκοτάτη γραμμὴ ἐχράχθη, καθ' ὅλον τὸ πρόσωπόν του ἐπεχύθη νευρικὴ πελιδνότης. Οἱ ὀφθαλμοί, κατακίτρινοι ὡς νὰ ἦτο ἰκτερικός ἐρριψαν αἰφνης κατ' αὐτῆς βλέμμα ἄχθους καὶ βλασφημίας. Τὰ χεῖλη του κατὰλευκα, ἀνεπάλλοντο σπασμωδικῶς. Ἡ δεξιὰ χεὶρ του συνεσφίγγθη εἰς πυγμὴν καὶ ἀνήλθεν ἀπειλητικὴ μέχρι τοῦ προσώπου τῆς λυγερῆς. Διὰ μίαν στιγμὴν ὁ Βρανῆς ἐσκέφθη νὰ καταστρέψῃ διὰ τῆς πυγμῆς τὸ εἶδωλον, τὸ ὁποῖον ἐπίστευεν ὅτι ἐπὶ τόσα ἔτη ἀδικῶς προσέκυνε καὶ ἐδοξολόγει. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ σπαργῶντος ἐκείνου καὶ ἐπτοημένου πλάσματος ἡ χεὶρ τοῦ νέου κατέπεσεν ἀδρανῆς. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπρεπε κάπου νὰ ἐκσπάσῃ ὁ τόσος του θυμὸς, περιέ-

στρεψε κύκλῳ τὸ βλέμμα καὶ ἰδὼν χαμαὶ τὰς ὕδριας, κατέπερεν ἐπ' αὐτῶν βαρὺ λάκτισμα καὶ τὰς συνέτριψεν.

Ἡ λυγερὴ συνῆλθεν ἐκ τοῦ κρότου.

— ὦ, κακὸ ποῦ μοῦκαμες! ὠλόλυξε, συμπλέκουσα τὰς χεῖρας ἀπελπιστικῶς· τὴν τὴν θά εἶπῳ τῆς μάννας μου;

— Νὰ χαθῆς ἐσὺ κ' ἐκείνη!

Καὶ διανοίξας τοὺς κλάδους τῆς συκῆς ἐφυγεν. Ἡ λυγερὴ ἐλησμονήθη ἐκεῖ, με τοὺς βραχίονας συμπεπλεγμένους ἀκόμη, τὴν κεφαλὴν θλιβερῶς κεκλιμένην, προσβλέπουσα περιλῦπως πότε τὰ θραύσματα τῶν ὕδριων καὶ πότε τὸ μέρος ὁποῖον ἐξηφανίσθη ὁ καλὸς της.

Κρωγμὸς γλαυκός, ἠχῆσας αἰφνης ἄνω τῆς συκῆς συνέφερε τὴν λυγερὴν. Ρίγος διέδραμε τὸ σῶμά της εἰς τὴν φωνὴν τὴν ἀπαισίαν καὶ τὴν θεῖαν τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκειτο κ' ἐχύθη πρὸς τὰ ἔξω, μέσῳ τῆς ἐπελθούσης νυκτός.

— Ἐλα, καλονοικοκυρά, ἐφώναζεν ἡ Κυρὰ Παναγιώταινα ἀπὸ τοῦ ἐξώστου μόλις εἶδε τὴν θυγατέρα της· ἀγκαλὰ ποῦ σ' ἀφίνουσι ἡ κουβέντες...

Ἡ Ἀνθὴ παρατήρησε τὴν ἐξημμένην ὄψιν τῆς μητρὸς της καὶ μετὰ τὴν διορατικότητά ἐκείνην τοῦ ἐνόχου, κατενόησεν ὅτι ἐπέκειτο θύελλα. Συνεσταλὰ λοιπὸν καὶ προσεπάθησε νὰ ὑπεκρύψῃ αὐτὴν ἵνα μὴ προδοθῆ ὅτι δὲν εἶχε τὰς ὕδριας. Ἀλλ' ἡ κυρὰ Παναγιώταινα παρατήρησε τοῦτο.

— Ποῦ εἶνε ἡ στάμνες, μωρὴ;

— Μῶσπασαν ἡ ἔρμες.

Καὶ ἤρχισε νὰ δικαιολογῆται μετὰ προφρονῶν παραχῆς, ὑποψιθυρίζουσα ὅτι τὰ μακροστυλα τοῦ Στραβολοκίμη εἶχον κόψῃ τὴν ἔλυσιν των καὶ ὄρησαν ἐπ' αὐτῆς καθὼς διήρχετο, τὴν ἀνέτρεψαν καὶ ἐθραυσαν τὰς ὕδριας τῆς ἐπὶ τοῦ καλδερμιῶ. Ἡ κυρὰ Παναγιώταινα γυμνάς τὰς ὠλένας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν στηρίζουσα, ἐν ἀπειλητικῇ στάσει, ἠκροῶτο τὴν θυγατέρα της κινουσα δυσπίστως ἄνω καὶ κάτω τὴν κεφαλὴν.

— Νὰ ἐρμάξῃ τὸ κεφάλι σου! διέκοψεν αἰφνης τὰ σκυλιὰ τάχα ἡ ὁ Γιῶργης τοῦ Βρανᾶ;

— Δὲν ξέρω κανένα Γιῶργη...

— Δὲν ξέρεις; νὰ μωρὴ ὁ μάρτυρας!

Ἡ ἀτυχῆς λυγερὴ ἔμεινε ἀναπολόγητος. Ἐνώπιόν της ἦτο ἡ Γιούλφω, ἡ παιδικὴ τὴν ὁποῖαν ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὸ Καλὸ πηγάδι καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν παρήγγειλε νὰ βαδίσει ἐμπρός, ὅτε εἶδε τὸν Γεώργιον. Ἡ παιδικὴ ὅσον βραδέως καὶ ἂν ἐβάδιζεν ἐφθασε τέλος εἰς τὴν οἰκίαν κ' ἐρωτηθεῖσα παρὰ τῆς κυρίας της, ἀπονήρευτος εἶπε τὴν καθάραν ἀλήθειαν. Καὶ ἤδη παρίστατο ἐκεῖ ἀψευδῆς μάρτυς τῶν κατηγοριῶν τῆς Κυρᾶς Παναγιώταινας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ Ἀνθὴ μὴ ἔχουσα ν' ἀντιτάξῃ τι εἰσῆλθεν ὀργισμένη καὶ ἡμικλαίουσα εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ἀλλ' ἡ γραῖα σφόδρα τεταραγμένη, ἐξηκολούθει διὰ χειρονομιῶν ἐκπληκτικῶν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἀπειλητικῶν νὰ ἐκτοξεύῃ ὕβρεις ὀπισθεν τοῦ τοῦχου πρὸς τὴν θυγατέρα της:

— Κουβέντες, ἔ, ἄ, μωρὴ! θὰ σὲ ψήσω κακομοῖρα!... Ἐνοιά σου καὶ τὴν κυριακὴν σὲ στεφανῶνα!....

Ἐκείνην τὴν ὥραν ἐφάνη ἀνερχόμενος τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας ὁ Κυρ Παναγιώτης Στριμμένος ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ καταστήματός του. Ὁ γέρον ἐμπορὸς ἐξηκολούθει τὸν αὐτὸν ἤσυχον βίον με ἀμεριμνομέριμον μάλιστα ἐκφρασιν ἤδη ἐπὶ τῆς μορφῆς, ἐγωιστικῶς ἀναπαυόμενος ὡς ἐμπορὸς καὶ ὡς πατήρ. Ὁ γάμος τοῦ Νικολοῦ καὶ τῆς Ἀνθῆς ἦτο τετελεσμένος πλέον γεγονός δι' αὐτόν. Ἐπορεύετο ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ καταστήμα ἵνα παρακολουθῆ μετὰ τῆς ἡδύτης ἐκείνης τῶν ἀπολαμβανόντων ἐκ τῆς εὐτυχίας

τῶν ἄλλων, τὴν συρροὴν τῶν δεκαρῶν εἰς τὰ χρηματοκιβώτια τοῦ παιδίου του κ' ἐπέστρεφε περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς τὴν οἰκίαν γαλήνιος, κατηχηριστικῶς κ' ἔτοιμος νὰ διαχύσῃ τὴν εὐθυμίαν του εἰς λαμπροὺς θυβράμβους περὶ τῆς ἐμπορικῆς ἐπιχειρηματικότητος τοῦ γαμβροῦ του.

Σήμερον μάλιστα ἦτο καταμαγευμένος ὁ γέρον. Πρὸ πολλοῦ καιροῦ ὁ καρραγωγεὺς Στάμος ἔλαβεν ἐπὶ πιστώσει ἀπὸ τὸ κατάστημα Στριμμένου καὶ Πικοπούλου ἕνα πιτοῦρι, ἡμίχρηστον ἐκ τοῦ σκόρου καὶ τῆς πολυκαϊρίας, κτῆμα ἄλλοτε ἐνός χωρικοῦ, ὅστις ἐνεχυρίασεν αὐτὸ ἐκεῖ καὶ τὸ ἀφῆκε μὴ ἔχων ν' ἀποτίσῃ τὴν ὀφειλὴν. Ἀλλὰ καὶ ὁ καρραγωγεὺς τὴν ἄρκα μὴ εἶχε νὰ πληρῶσῃ τὸ ἀντίτιμον, εἰς δεκαπέντε δραχμὰς ἀνερχόμενον ἀρχικῶς καὶ περιωρίζετο νὰ μεταφέρῃ ἐκ Πατρῶν τὰς πραγματείας τοῦ καταστήματος ἵνα ἐξοφλήσῃ οὕτω τὸ χρέος του. Μίαν ὁμως ἡμέραν ὁ Νικολὸς ἐκάλεσεν αὐτὸν διὰ νὰ ἐκκαθαρίσῃ τοὺς λογαριασμοὺς των καὶ παρουσίασεν στήλην ὅλην δολοηψιῶν. Οἱ τόκοι εἶχον παχύνῃ ἀρκούντως τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ ἐργασία τοῦ καρραγωγεὺς ἐξηφανίζετο ἐν αὐτῷ ὅπως τὸ νερὸν εἰς πῖθον τῶν Δαναῖδων. Ὁ καρραγωγεὺς διεμαρτυρήθη, ἐφώναζε καὶ ἠρνήθη νὰ πληρῶσῃ μετὰ τὴν συνήθη ἀφροντισίαν τῶν χωρικῶν. Ὁ Νικολὸς εἰργάσθη ἡσύχως, παρέταξε τὰς προσθαφαιρέσεις του πρὸ τοῦ εἰρηνοδίκου καὶ σήμερον ἡ δημοπρασία τοῦ κάρρου καὶ τοῦ ἔππου τοῦ Στάμου ἀπέφερον ἀρκετὸν κέρδος εἰς τὸ κατάστημα. Ὁ γέρον κατενόει ὅτι καὶ τοῦτο τὸ κατόρθωμα ὀφείλετο εἰς τὸ πανοῦργον πνεῦμα τοῦ Νικολοῦ, εἰς τὴν ἀμίμητον δεξιότητα ἣν εἶχεν ὁ Διθροῦτης ν' ἀντιστρέφῃ ἀπὸ τὸ Δούνα εἰς τὸ Λαθεῖν τοὺς ἀριθμοὺς χωρὶς ν' ἀνακαλύπτεται. Καὶ ἦτο ἤδη ἀνίκανος νὰ συγκρατήσῃ τὴν χαρὰν καὶ ἠτοιμάζετο ἀπὸ τῆς κλίμακος νὰ ἐπαναλάβῃ, τρίβων τὰς χεῖρας τὴν συνήθη φράσιν του.

— Τί παιδί!... τί ἔξυπνο παιδί!...

Κατεταράχθη ὁμως ἀκούσας τὰς φωνὰς κ' ἐζήτη νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τοῦ ἀσυνήθους αὐτοῦ θορύβου. Ἀλλὰ πρὶν ἀκόμη διατυπώσῃ τὴν ἀπορίαν του ἡ Κυρὰ Παναγιώταινα ἔλαβεν αὐτὸν κ' ἔφερον οὕτω χειραγωγούμενον ἐντὸς τῆς οἰκίας. Ἐκεῖ δὲ τῷ διηγήθη διὰ χειρονομιῶν καὶ ἀσθματικῶν περιόδων τὴν πρᾶξιν τῆς Ἀνθῆς.

Ὁ ἀγαθὸς γέρον εἰς τοὺς λόγους τῆς γυναικὸς του ἐλησμονήσεν εὐθύς τὰ τερτίπια τοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν πονηρὰν εὐφύϊαν τοῦ Νικολοῦ ἀναλογισθεὶς μόνον ὅτι ἦτο πατήρ, πατήρ προσβαλλόμενος εἰς τὰ καίρια ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του. Κ' εὐθύς ἡ λευκοπώγων μορφή του ἐπορφυρώθη ὑπὸ τοῦ αἵσχους καὶ τῆς ὀργῆς, ἐφρύμαζεν ὡς γέρον λύκος· οἱ καθεύδοντες ὑπὸ τοῦ γήρατος



ὀφθαλμοὶ τοῦ ἔρριψαν ἀστραπὰς καὶ ἤθελε νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῆς λυγερῆς.

Ἄλλ' ἡ Κυρὰ Παναγιώταινα κατεσίγασεν εὐθύς τὰς φωνάς του.

— Σώπα γέροντα, σώπα, εἶπε· φρόνιμος ἦσαι καὶ φρόνιμα δὲν κάνεις. Θέλεις, μαθῆς, νὰ μάθῃς κι' ὁ κόσμος τῆς πομπῆς μας; ...

— Τί νὰ κάνουμε τώρα, εἶ! τί νὰ κάνουμε; ἔλεγεν ἐν ἐξάψει ὁ γέρον, βλέπων ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὡς νὰ ἐζήτει διέξοδον.

— Τὴν Κυριακὴν τὴν δίνουμε καὶ τελειώνουμε... λέμε 'ς τὸ παιδί πῶς ἔρχεται Μαίης.

Τῷ ὄντι δὲν ἦτο ἀστοχος ἡ δικαιολογία τῆς Κυρὰ Παναγιώταινας. Ἡ ἐρχομένη κυριακὴ ἦτο καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ Ἀπριλίου. Μετ' αὐτὴν ἤρχιζεν ὁ Μαῖος κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποίου οἱ γάμοι αὐστηρῶς ἀπαγορεύονται εἰς τὰ χωρία. Ἄν θ' ἀνέβαλλον τὴν τέλεσιν αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ περιμένουν μέχρι τοῦ Ἰουνίου. Ἀλλὰ τότε ἤρχιζε τὸ καλοκαίρι καὶ αἱ ἐργασίαι, ὥστε κατ' ἀνάγκην ἡ ἀναβολὴ θὰ διεδέχετο τὴν ἀνα-

βολὴν μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου. Τίς ὁμῶς ἠγγυᾶτο εἰς τοὺς ἀτυχεῖς γονεῖς ὅτι καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τὰ πράγματα θὰ ἔμενον ἕως ἐκεῖ; Ἄν δὲν θὰ ἐκοινολογοῦντο εἰς τὴν κωμόπολιν οἱ ἔρωτες τῆς Ἀνθῆς καὶ τοῦ Γεωργίου ἢ ἂν οὗτοι δὲν θὰ προέβαινον εἰς κανέν ἀπονενομημένον κίνημα; Ἐπειτα ἦτο ἐνδεχόμενον ἡ κακο-λογία νὰ ἤνοιγε τοὺς τυφλώττοντας μέχρι τοῦδε ὀφθαλμοὺς τοῦ Νικολοῦ εἰς τὰς ἀφροσύνας τῆς Ἀνθῆς.

Οἱ γέροντες καθ' ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κοιμηθοῦν ὑπὸ τὰς σκέψεις αὐτάς. Ἄ! ὁ γέρον Στριμμένος εὕρισκεν ἤδη πολὺ ἐπικινδυνότερον νὰ ἔχῃ κανεὶς ἐπάνω του ἓνα ἐλαφρόμυαλον κορίτσι παρά τοὺς συναγωνισμοὺς ὄλων ἡμοῦ τῶν ἐμπόρων τῆς κωμοπόλεως! ... Τέλος συνεφώνησε μετὰ τῆς γυναικὸς του νὰ προτείνουσι εἰς τὸν Νικολὸν τὴν ἐπίσπευσιν τοῦ γάμου. Τῷ ὄντι δὲ πρῶτ' ἄνωγ' ἔστειλαν καὶ ἤλθεν οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν,

Ἐπίται συνέχεια

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΕΑΣ.

## Ἡ ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΝΑΝΗ

Συνέχεια καὶ τέλος· 186 σελ. 394.

Ὁ βιβλιοπώλης εἰσήλθε μετὰ τοῦ συγγραφέως, ἠγόρασεν ἓν φύλλον χαρτοσήμου, ἐζήτησε γραφίδα καὶ μελανοδοχεῖον καὶ τὸ συμβόλαιον ὑπεγράφη ἐκεῖ, ὁ δὲ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἔλαβε τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἦσαν δι' αὐτὸν ἀναγκαιώτατα, διότι πᾶσα ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ του χρηματικὴ περιουσία συνίστατο εἰς πεντήκοντα φράγκα.

Ἐπίστρεψεν ἀμέσως εἰς τὸ θέατρον καὶ ἐκ τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ ἐνόησεν ὅτι ἡ ἐπιτυχία δὲν εἶχε παρεκλίνας. Ἐληγεν ἤδη ἡ τετάρτη πρᾶξις. Ὁ Μισελῶ, ὁ Ζοανὺ καὶ ὁ Φιρμέν ἦσαν περιχαρεῖς, καθ' ὅτι αὐτοὶ οἱ τρεῖς εἶχον μερισθῆ τὴν ἐννοίαν τοῦ κοινοῦ. Εἰς τὰς τέσσαρας πρώτας πράξεις ἡ δόνα Σόλα καθυστέρει. Ὁ Οὐγκὼ ἔκρινεν ἐπάναγκες νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν δεσποινίδα Μάρς.

Τὴν εὖρε σκαιὴν καὶ ἀπότομον· προσεποιήθη κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν τὸν εἶδε. Ἐξηκολούθησε νὰ δυσανασχέτῃ ἐπιπλήττουσα τὴν θαλαμηπόλον τῆς διὰ τὴν ἀργοπορίαν τῆς δῆθεν καὶ παραπονουμένη διὰ τὰς ἀκαταπύστους εἰς τὸ ἰδιαιότερον δωμάτιόν τῆς ὀχληρὰς ἐπισκέψεις. Ἐπὶ τέλους ἐφάνη παρατηρήσασα τὸν συγγραφέα καὶ ἀπευθυνομένη πρὸς αὐτόν:

— Εἰξεύρετε, τῷ εἶπεν, ὅτι τὸ δράμα σας πηγαινεὶ πολὺ καλά, τοῦλάχιστον διὰ σᾶς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἐκείνους κυρίους;

— Ἴδου ἐφθάσατε τώρα εἰς τὴν ἰδικὴν σας πρᾶξιν, κυρία.

— Ναί, ἀρχίζω ἐγὼ ὅτε τὸ δράμα τελειώνει! Καὶ δὲν μοῦ λέγετέ σᾶς παρακκλῶ, δὲν θὰ ἠυχαρίστησα βέβαια τοὺς λαμπροὺς φίλους σας. Εἰξεύρετε ὅτι εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ὅπου δὲν μ' ἐχειροκρότησαν κατὰ τὴν ἐμφάνισίν μου ἐπὶ τῆς σκηνῆς;

— Ναί, ἀλλὰ πόσα χειροκροτήματα σᾶς ἐπιφυλάσσονται μετὰ τὸ τέλος τοῦ δράματος!

— Τέλος πικτων, εἶπε μὲ ἦθος θυμῶτος ὑπέκοντος εἰς τὴν τύχην του, ἀφοῦ ἐδέχθη νὰ ὑποκριθῶ αὐτὸ τὸ μέρος, τοιαύτην ἐπιτυχίαν ἔπρεπε νὰ περιμένω.

Ὅτε ἐφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς μὲ τὸ λευκὸν ἐκ λειοσηρικοῦ φόρεμά τῆς, μὲ στέφανον ἐκ λευκῶν ρόδων ἐπὶ τοῦ μετώπου, μὲ τοὺς ἐξαισίους ὀδόντας τῆς, μὲ τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο σῶμα ὅπερ διατήρει πάντοτε ἡλικίαν δεκαοκτῶ ἐτῶν, κατέπληξε διὰ τῆς νεότητος καὶ τῆς καλλονῆς τῆς. Ἡ διασκευὴ τῆς σκηνῆς ἦτο χαριεστάτη· τὸ ἀνδρον ἐφ' οὗ συνωμίλου οἱ προσωπιδοφόροι, τὸ φωταγωγημένον μέγαρον, ὁ κῆπος ἔνθα ἀπῆστράπτου ὑπὸ ἀμφίβολον λαμπρὸν φῶτος οἱ πίδακες τοῦ ὕδατος, ἡ κίνησις τῆς ἐορτῆς, ἡ μουσικὴ τῆς ὀρχήστρας καὶ κατόπιν ἡ σιγὴ ἡ περιβαλλουσα τοὺς δύο ἐραστάς ἀπομείναντας μόνους, τὰ πάντα εἶχαν προδιαθέσῃ τὸ κοινόν, ὅτε δὲ ἡ δεσποινὴς Μάρς ἀπήγγειλε μὲ τὴν μελωδικὴν φωνὴν τῆς τοὺς ὠραίους στίχους: Ἐὐσελήνην πρὸ ὀλίγου ἀνῆρχετο εἰς τὸν ἠριζόντα κλπ. ἐχειροκροτήθη ἐνθέρμως καὶ δὲν ἐδικαιοῦτο



ΘΥΜΑΤΑ ΧΑΡΤΟΠΑΙΓΝΙΟΥ

Εἰκὼν Μισσοῦ

πλέον νὰ φθονῇ «τοὺς ἄλλους ἐκείνους κυρίους.»

Ὁλόκληρος ἡ πέμπτη πρᾶξις ἐδικαίωσε τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ βιβλιοπώλου Μαρ. Ὅτε ὁ Ζοανὺ ἀνύψωσε τὸ προσωπίον, ὑφ' ὃ δὸν Ρουὺ Γομέζ παρευρέθη ἄγνωστος εἰς τὴν τελευτὴν τῶν γαμων, ἡ φασματώδης ὄψις του ἐνεποίησε τρόμον εἰς τὸ κοινόν· σιγὴ βαθεῖα καὶ πένθιμος ἐπεκράτησε εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ἡ δεσποινὴς Μάρς διεφιλονεικῆσε τὴν ζωὴν τοῦ Ἑρνάνη μετ' ἀπραμίλλου ζήσεως καὶ αἱ ἀπειλαὶ τῆς κατὰ τοῦ γέροντος ἀντεραστοῦ ἀπηγγέλθησαν μετὰ θαυμαστῆς σφοδρότητος. Τὸ τέλος τοῦ δράματος ὑπῆρξεν ἀληθῆς μέθη. Βροχὴ ἀνθῶν ἔπεσε

παρὰ τοὺς πόδας τῆς δεσποινίδος Μάρς. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως ἐπευφημήθη καὶ ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς θεωρείαις θεατῶν· μόνον πέντε ἢ ἕξ αὐτῶν δὲν μετέσχον τῶν χειροκροτημάτων. Οὐδεμία δὲ ἠκούσθη διαμαρτυρία.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐπορεύθη νὰ συγχαρῇ ὡς ἤξιζε τὴν ἐξοχὸν ἠθοποιόν. Τὸ δωμάτιόν τῆς ἦτο πλῆρες κόσμου, ἀλλὰ τώρα δὲν παρεπονείτο πλέον διὰ τὴν συρροήν. Ἦτο φαιδροτάτη καὶ ὑπερήφανος διὰ τὸ μέρος τῆς, ἐθεώρει δὲ τὸ δράμα ἀριστούργημα.

— Αἶ, εἶπεν αὐτῷ δὲν θέλεις ν' ἀσπασθῆς τὴν δόξαν Σόλαν σου;



Καὶ ἔτεινεν αὐτῷ πρὸς ἀσπασμόν τὴν παρεῖαν.  
Ὁ συγγραφεὺς ἀνεμένετο εἰς τὴν πύλην τοῦ θεάτρου ὑπὸ πλήθους νέων, οἵτινες ἤθελον νὰ τὸν συνοδεύσωσιν. Φθάσας εἰς τὴν οἰκίαν του εὗρε τὴν αἵθουσαν πλήρη κόσμου. Ἡ εἰρηνικὴ ὁδὸς τῆς Παναγίας ἐνθα κατῴκει ἐξενίζετο διὰ τὸν ἀσυνήθη ἐκείνον θόρυβον ἐν ὧρα μεσονυκτίου. Ὁ Ἀχιλλεὺς Δεβεριά εἶπεν ὅτι δὲν ἤθελε νὰ κοιμηθῆ κατὰ τοιαύτην νύκτα καὶ μετέβη εἰς τὸ ἐργαστήριόν του ὅπως σχεδιάσῃ τὴν εἰκόνα τῆς τελευταίας σκηνῆς τοῦ δράματος.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὅτε ἀφωπνίσθη ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ εὗρε τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν:

« Παρευρέθη, κύριε, εἰς τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ Ἑρνάνη. Γινώσκετε τὸν ὑπὲρ ἡμῶν θαυμασμόν μου. Ἡ μακτιοδοξία μου ἀφοσιῶται μετὰ στοργῆς εἰς τὴν λύραν σας καὶ γινώσκετε τὸ διατί. Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι, σεῖς δὲ ἔρχεσθε. Συνιστῶ ἑμαυτὸν εἰς τὴν μνήμην τῆς ὑμετέρας μούσης. Εὐσεβῆς δόξα πρέπει νὰ δέεται ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων.

29 Φεβρουαρίου 1830.

« Σατωβριάν »

Ἡ πρώτη παράστασις ἐγένετο τὸ Σάββατον, τὴν Δευτέραν δὲ ἐξεδόθησαν αἱ ἐφημερίδες μετὰ τὰς κρίσεις των. Παρεκτός τῆς Ἑφημερίδος τῶν Συζητήσεων πάσαι περίπου αἱ λοιπαὶ ἐφημερίδες ἦσαν δυσμενεῖς. Κατεφέροντο καὶ κατὰ τοῦ δράματος καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου τὸ ὅποιον εἶχε στρατολογήσει ὁ συγγραφεὺς. Τοὺς ζωηροὺς ὑπακοῦς του ἀπεκαλοῦν ληστὰς βυπαροὺς καὶ βακενδύτας συλλεγέντας ἐξ ἀγνωστων καταγωγῶν, οἵτινες μετέβαλον τὸ θέατρον εἰς σπήλαιον, οἵτινες ἀφέθησαν εἰς ὄργια βδελυρὰ καὶ ἔψαλαν ἄσματα ἐπαναστατικὰ κατὰ τοὺς μὲν, ἀσεβῆ κατὰ τοὺς δὲ ἐντὸς τοῦ σεπτοῦ τεμένους τῆς Μελοπομένης.

Προσθηθεὶς ἐκ τῶν κρίσεων τούτων καὶ προβλέπων νέαν μάχην ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος ἔδραμε πρὸς τὸν συγγραφεὴ ἀπαιτῶν ὅπως, ἀφοῦ δὲν ἤθελε τοὺς ἐμμίσθους χειροκροτητάς, μεριμνήσῃ τοῦλάχιστον νὰ συνκροσῇ τοὺς φίλους του διὰ τὴν δευτέραν παράστασιν. Ἄλλ' οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν εἶχον ἤδη σπεύσει ἀνθορμήτως. Ἡ ὁδὸς Βαλοῦ ἔβριθεν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας πλήθους περιεργῶν ἀνκμενόντων νὰ ἴδωσι τὴν εἴσοδον τῶν ἐπιδρωμένων. Ἄλλ' εἰς τοὺς νέους δὲν ἐπετραπή πλέον νὰ εἰσελθῶσι διὰ τῆς βασιλικῆς θύρας οὐδὲ νὰ μείνωσιν ἐγκλειστοὶ ἐπὶ τέσσαρας ὥρας. Εἰσαῖλλον ὀλίγον τι πρὸ τῆς ἐνάριξως τῆς παραστάσεως διὰ τῆς ἀποκρύφου διόδου ἐπομένως ἔλειψαν τὰ ἄσματα καὶ οἱ ἀλλάντες καὶ τὰ ἐπιλοιπα. Ἐξηκολούθει ὅμως πάντοτε νὰ ἐκπλήττῃ καὶ νὰ σκανδαλίζῃ τοὺς θεατὰς ἢ ἀλλόκοτος ἐνδυμασία των. Τὴν προσοχὴν ὡς πάντοτε ἐφείλκε πρὸ πάντων ὁ Θεόφιλος Γωτιέ, φέρων παρεκτός τοῦ ἀπαστραπτον-

τος πορφυροῦ ἐπενδύτου ἀναξυρίδας φαιοῦ ἀνοικτοῦ χρώματος μετὰ σειρὰς ἐκατέρωθεν ἐκ μέλανος ὀλοσηρικοῦ καὶ πῖλον πλατύγυρον εἰς τὴν κεφαλὴν ὑφ' ὃν κατέπιπτε μέχρι τῶν ὤμων ἡ πλουσία κόμη.

Ὀλίγας στιγμὰς πρὶν ἢ ἀρθῆ ἡ αὐλαία συνέβη γεγονός ἐπαναληφθὲν κατὰ τὴν παράστασιν πάντων τῶν δραμάτων τοῦ Οὐγκώ ἐρρίφθη ἐκ τῶν ἀνωθεν εἰς τὰ θεωρεῖα τῆς πρώτης σειρᾶς καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας θέσεις μεγάλη ποσότης τεμαχίων χάρτου λεπτότατα κεκομμένων, ἅτινα στροβιλιζόμενα ἐπεκάθηον ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, ἐπὶ τῆς κόμης ἢ ἐπὶ τῶν κολπῶν τῶν γυναικῶν, ὅλοι δὲ οἱ θεατὰὶ ἠγείροντο. ἐσειόντο, ἐθορυβοῦντο, ἐκαθαρίζοντο. Ἦτο καὶ τοῦτο νέα ἀφορμὴ δυσαρρεσκείας κατὰ τοῦ Ἑρνάνη. Οὐδὲν ποτε ἐγνώσθη περὶ τοῦ δράστου τῆς τοιαύτης πράξεως οὐδὲ περὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς.

Εὐθύς ἡ τρικυμία ἤρξατο βρέμουσα ἀπὸ τῶν πρώτων σκηνῶν. Τοὺς καλλιτέρους στίχους ὑπεδέχοντο μετ' εἰρωνικοῦ γέλωτος. Ἡ φράσις de ta suite j'en suis ἔνεκα τῆς ἀτυχοῦς παρηγήσεως ἐγένετο ἀφορμὴ γέλωτος παρατεταμένου καὶ πολὺ μετὰ τὴν παράστασιν οἱ ὄπαδοὶ τῆς κλασικῆς σχολῆς ἐπανελάμβανον πρὸς ἀλλήλους τὴν φράσιν γελῶντες. Ἡ σκηνὴ τῶν εἰκόνων παρήλθεν ἀκινδύνως, ἀλλ' ἀπεναντίας ὁ χειροκροτηθεὶς κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν μονόλογος ἐγένετο δεκτὸς μετ' εἰρωνικῶν ἐπιφωνήσεων. Ἡ ἀρχὴ τῆς πράξεως ἤρσεν ὀπωσοῦν, ἀλλ' ὅτε ὁ Ἑρνάνης ἀποκαλεῖ τὴν δόναν Σόλαν «ιδιότροπον» διότι θέλει ν' ἀκούσῃ ἐν ἄσμα ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός, οἱ γέλωτες ἐπανεληφθήσαν καὶ ἐξηκολούθησαν μέχρι τέλους τοῦ δράματος. Τὴν ἐπομένην αἱ ἐφημερίδες χαιρεκακοῦσαι, διότι πραγματικὴ ἢ συρροὴ τοῦ πλήθους ἦτο ὀλιγωτέρα ἢ κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν, ἐχαρκτηρίζον τὴν δευτέραν ἐκείνην παράστασιν ὡς ἀποτυχίαν, καίτοι τὰ χειροκροτήματα τῶν φίλων τοῦ ποιητοῦ ἦσαν πάντοτε ζωηρά.

Ἡ τρίτη παράστασις ἦτο ἐπίσης θυελλώδης. Ἄλλὰ μετ' αὐτὴν ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐδικαιοῦτο πλέον κατὰ εἰθισμένα νὰ διαθέτῃ μέρος τῶν θέσεων τοῦ θεάτρου. Οἱ ἠθοποιοὶ ἐπέμενον νὰ προσκληθῶσιν οἱ μισθωτοὶ χειροκροτηταὶ ἄλλ' ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος πάντοτε γενναϊόφρων παρεχώρησεν εἰς τὸν συγγραφεὴ ἑκατὸν θέσεις δι' ἐκάστην παράστασιν.

Ἐκατὸν ὑπέρημοι ἀπέναντι χιλίων πεντακοσίων ἦσαν ὀλίγοι ἄλλ' ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ἐμελλε πλέον νὰ διεξαχθῆ ὁ ἀγὼν καὶ αἱ ἐχθρικά ἐφημερίδες ἐκήρυσσον ὅτι τὸ ἀληθὲς δημοσίον ἐμελλε νῦν νὰ κρίνῃ.

Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε σφοδρὸς. Ἐκάστη παράστασις ἦτο μάχη. Οἱ ἐν τοῖς θεωρείοις ἐγέλων μυκτηριστικῶς, οἱ ἐν ταῖς ἰδιαιτέραις θέσεσιν ἐ-

σύριζον καὶ ἦτο τοῦ συρμοῦ τότε ἡ φράσις «ὕπαγωμεν νὰ γελᾶσωμεν εἰς τὸν Ἑρνάνη.» Οἱ ἐναντίοι ἐδείκνυον τὴν ἐχθροπάθειάν των ἀλόγως τῆς ἑαυτῶν ἰδιοσυγκρασίας· τινὲς μὲν ἔστρεφον τὰ νῶτα πρὸς τὴν σκηνὴν, ἄλλοι ἔφευγον ἐν τῷ μίσῳ τῆς παραστάσεως κλείοντες μετὰ πατάγου τὴν θύραν τοῦ θεωρείου· ἕτερος ἀνεγίνωσκεν τὰς ἐπικρίσεις ἐφημερίδος. Ἄλλ' οἱ πλείστοι παρηκολούθουν τὸ δράμα ἐπικρίνοντες ἐκάστην λέξιν, ὠρούμενοι, συρίζοντες, ἐμποδίζοντες τοὺς ἄλλους ν' ἀκούσωσι, ταρασσόντες τοὺς ἠθοποιοὺς. Οἱ ἑκατὸν ὑπέρημοι ἠμύνοντο ἠρωϊκῶς· ἐχειροκρότου ἐμμανῶς, ἐξύβριζον τοὺς συρίζοντας. Ὁ Ἑρνέστος τῆς Σαξονίας Κοβούργου ἔνεκα τῆς πολλῆς του ζήσεως δὲν ἀπέβλεπεν οὔτε εἰς τὸ φῶλον οὔτε εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἐναντίων. Ἰδὼν κυρίαν τινα γελῶσαν κατὰ τὴν σκηνὴν τῶν εἰκόνων ἀνέκραξε:

— Κυρία, κακὰ κάμνετε νὰ γελᾶτε· φαίνονται τὰ δόντια σας.

Ἄλλοτε πάλιν ἀκούων πρεσβύτας τινὰς συρίζοντας ἀνεβόησεν:

— Εἰς τὴν λαμπητόμον οἱ ξεκουτιασμένοι! Ἐπειδὴ τοῦ δράματος ἡ ἐπιτυχία ἠμφισβητεῖτο νῦν ὁ πρόην θριαμβεῶν συγγραφεὺς δὲν ἀπῆντα εἰς τὰ παρασκηνία τὴν αὐτὴν εὐμένειαν. Τινὲς τῶν ἠθοποιῶν συνετάσσοντο ἤδη μετὰ τοὺς ἀντιπάλους καὶ εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων ἔνευε κρυφίως πρὸς τοὺς συρίζοντας ὡς νὰ ἤθελε νὰ παραστήσῃ αὐτοῖς ὅτι συνετάσσεται μετὰ τὴν γνώμην των. Καὶ αὐτὸς ὁ Ζοανὺ ἐκλονίσθη. Μόνη ἡ δεσποινὶς Μάρς ἀπέμεινε γενναία μέχρις ἐσχάτων. Τὸ κοινὸν δὲν τὴν ἐσέβετο πλέον καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἠκούσε νὰ τὴν συρίζωσι· καὶ παρεπονεῖτο μὲν πικρῶς διὰ τοῦτο πρὸς τὸν συγγραφεὴ, ὅστις ἦτο ἡ ἀφορμὴ, δὲν ἐπῆνει δὲ πλέον τὸ δράμα· ἀλλ' ἐπὶ σκηνῆς ἦτο τόσον πρόθυμος ὅσον ἦτο δύστροπος εἰς τὸ ἰδιαιτέρον δωματίον.

Μεθ' ὅλην τὴν ἀντίδρασιν ἐν τούτοις τὰ ἀποτελέσματα τῶν καθ' ἐσπέραν εἰσπραξέων ἦσαν εὐχάριστα. Οἱ ἀντίπαλοι μετέβαινον εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ συρίζωσι τὸ δράμα, ἀλλὰ μετέβαινον. Εἶχον δὲ παραδόξους ἰδιοτροπίας· νῦν μὲν ἐπετίθεντο κατὰ μίαν σκηνῆς τοῦ δράματος, εἴτα δὲ καθ' ἑτέρας. Ἡ τὴν προτεραιαν πολλὰ ὑποστάσα σκηνὴ παρήργετο ἀπαρτῆρητος τὴν ἐπομένην, ἀπεναντίας δὲ ἐξήγειρον τὸν θόρυβον καὶ τοὺς συριγμοὺς μέρη ἄλλοτε χειροκροτούμενα. Κατὰ τι διάλειμμα τῆς τριακοστῆς παραστάσεως ὁ συγγραφεὺς μετὰ τῆς δεσποινίδος Μάρς μετὰ περιεργείας ἠρίθμουν τινὲς τῶν στίχων τοῦ δράματος δὲν εἶχον συριχθῆ, ἀλλὰ δὲν ἀνεύρισκον τοιοῦτους.

— Καὶ ὅμως ὀλοκλήρον τὸ ἰδικόν μου μέρος εἶνε σῶον, εἶπεν ἡ κυρία Θεανὴ παρούσα εἰς τὴν συνδιάλεξιν.

Εἶνε ἀληθὲς ὀλοκλήρον τὸ «μέρος» τῆς ἠθοποιοῦ αὐτῆς συνίστατο εἰς ἓνα καὶ ἡμισὺν στίχον. ὃν ἀπήγγελλε κατὰ τὴν τετάρτην πράξιν.

— Τὸ ἰδικόν σας μέρος δὲν ἐσυριχθῆ; εἶπεν ὁ συγγραφεὺς· νὰ ἰδῆτε ὅτι θὰ συριχθῆ.

Καὶ τῷ ὄντι ἐσυριχθῆ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐσπέραν.

Οἱ ἠθοποιοὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ εὐχωνται ὅπως ἐλαττωθῶσιν αἱ εἰσπραξεῖς διὰ νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ διακόψωσι τὰς παραστάσεις. Τινὲς ἠλπίζον ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ περιμένωσιν αὐτὴν τὴν περίστασιν καὶ ὅτι οἱ νέοι βαρυνθέντες τὸν ἀγῶνα θὰ παρητοῦντο αὐτοῦ, ἢ δὲ ἀντιδράσεις μένουσα κυρία τοῦ πεδίου θὰ ἐθορύβει ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ καταβιβασθῆ ἡ αὐλαία πρὸ τοῦ τέλους. Τὸ τοιοῦτο ἀνεμένετο καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ποιητοῦ· ἡ πρώτη ἐρώτησις τῆς κυρίας Οὐγκώ πρὸς τὸν σύζυγόν της ἐπιστρέφοντα ἐκ τοῦ θεάτρου καθ' ἐσπέραν ἦτο: «Ἄφρασαν νὰ τελειώσῃ ἡ παράστασις;» Ὁ δὲ βίος αὐτῆς ὁ ἐμπλεὺς ἀνησυχιῶν καὶ συγκινήσεων σφοδρῶν καθίστατο τόσον ἐπώδυνος, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἐπὶ τέλους ἐπεθύμει ν' ἀκούσῃ εἰς ἀπάντησιν: «Ὁχι!» Ἄλλ' οἱ νέοι δὲν ἤθελον τοιαύτην λύσιν. Ἡ ἀφοσίωσις των ἦτο ἀμείωτος· διημφισβήτου μετὰ πεισμονῆς τὰ διανεμόμενα αὐτοῖς ἑκατὸν εἰσιτήρια. Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ πρὸς τὸν συγγραφεὴ παρέχει ἰδέαν τινα περὶ τῆς ζωηρότητος καὶ τῆς εὐθυμίας τῶν ὑπερασπιστῶν του.

«Τέσσαρες τῶν γινυτισάρων μου μοὶ προσφέρουσι τὸν βραχιονά των. ἐγὼ δὲ τοὺς καταθέτω εἰς τοὺς πόδας σου καὶ ζητῶ δι' αὐτοὺς τέσσαρας θεατὰς διὰ τὴν παράστασιν τῆς ἐσπέρας ταύτης, ἂν εἴμεθα ἐν καιρῷ, ἢ διὰ τῶν τῆς τετάρτης, ἂν δὲν ὑπάρχωσι πλέον εἰσιτήρια διαθέσιμα.

« Σοῦ ἐγγυώμαι περὶ τῶν ἀνδρῶν μου. Εἶνε τοῦ σχοινοῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐνθαρρύνω αὐτοὺς νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὰ τοιαῦτα εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ δὲν τοὺς ἀφίνω ν' ὀπέλθωσι πρὶν δῶτω εἰς αὐτοὺς τὴν πατρικὴν μου εὐλογίαν.

« Γονυπετοῦσιν αὐτοὶ, ἐγὼ δὲ ἐκτείνω τὰς χεῖρας καὶ λέγω: «Ἐλθετε περὶ ἐμέ, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ ὁ Θεὸς ἔστω ὑμῖν βοηθός! Ἡ ἰδέα ὑπὲρ τῆς ἀμύνησε εἶνε καλὴ· πράξετε τὸ καθήκον σας». Ἀφοῦ δ' ἐνεργῶσι, προσθέτω: «Ἐμπρός, τέκνα μου, ἄς φροντίσωμεν περὶ τοῦ Βικτωρος Οὐγκώ, διότι ὁ Θεὸς εἶνε μὲν ἀγαθός, ἀλλ' ἔχει τόσας ἀσχολίας μας, ὥστε ὁ φίλος μας μόνον ἐφ' ἡμῶν πρέπει νὰ βασίζεται. Ὑπάγετε καὶ ἐστὲ ἀξιοὶ ἐκείνου ὃν ὑπηρετεῖτε. Ἀμήν!»

«Ὁ φυγῆ καὶ καρδία ἀφωσιωμένος σου Σαράε.»

Ἄλλ' ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ ἐλάμβανε καὶ ἄλλου



εἶδους ἐπιστολάς· μία ἐξ αὐτῶν ἐτελεύτα διὰ τῆς ἐξῆς φράσεως: « Ἄν δὲν ἀποσύρης τὸ βυπαρὸν δράμα σου ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, θὰ σὲ κωμωμεν νὰ σοῦ περάσῃ διὰ παντός ἡ ὄρεξις νὰ φᾶς ψωμί. » Δύο νέοι οἵτινες ἔτυχον παρόντες ὅτε ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐξελαβὼν αὐτὴν ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν καὶ ἀμεταπίστως ἠθέλησαν νὰ περιμένωσι τὸν Οὐγκὼ καθ' ἐσπέραν μετὰ τὴν παράστασιν παρὰ τὴν πύλην τοῦ θεάτρου καὶ νὰ συνοδεύωσιν αὐτὸν μέχρι τῆς κατοικίας του, μολοντί αὐτοὶ κατώκουν εἰς ἄλλην ἀπομεμακρυσμένην συνοικίαν. Ἐπραττον δὲ τὸ τοιοῦτο τακτικῶς μέχρι τῆς τελευταίας παραστάσεως.

Ἐνῷ ἡ φιλολογία διέκειτο εἰς τοιοῦτον ἀναβρασμὸν καὶ ἡ πολιτικὴ ἀφ' ἑτέρου συνεταράσσετο. Τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον ἀπησχόλει ὁ Ἐργάτης μετὰ τοῦ ἀγγέλματος τῶν 221. Εἰς τῶν συντακτῶν τοῦ Γαλλικοῦ Ταχυδρόμου φίλος τοῦ συγγραφέως, μολοντί ἡ ἑφημερίς του διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς αὐτόν, ἔλεγε πρὸς τὸν Οὐγκὼ:

## ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Κωνστ. Παλαρῆ

Ἦλιε θεέ, πατέρα, βασιλῆα,  
Ποῦ μεσ' ἀπ' τὸν ἀπέραντον αἰθέρα  
Στέλνεις 'ς τὴ γῆ χρυσόφτερα φίλια,  
Ποῦ δίνεις τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἡμέρα·  
Μεγάλε, ἀστραφτερό καὶ δυνατέ,  
Καλοῦς, κακοῦς ἢ λαυρὰ σου θερμαίνει,  
Καὶ ζοῦν ἀπὸ τὸ φῶς σου νικηταὶ  
Καὶ νικημένοι.

Κανένα δὲν ἀδίκηδες ποτὲ  
Μέσα 'ς τὴν ἀπειρή σου καλωσύνη.  
Καλὲ κ' ἐλεπτή καὶ δοξαστέ,  
Κάνεις καὶ 'ς τὸν κακὸν ἐλεημοσύνη.  
Γιατὶ κ' ἐκεῖνος κάποτε ἔμπορεῖ  
Μὲ δάκρυα τὸ κρῖμά του νὰ πλύνῃ,  
Καὶ τότε τὴν παρηγοριὰ νὰ ὄρῃ  
Καὶ τὴ γαλήνη.

Μὰ 'ς τὸν ἀδικημένο, 'ς τὸ φτωχό,  
'Σ τὸν ἄρρωστο, 'ς τὸ δοῦλο καὶ 'ς τὸν ξένο  
Γιὰ δῶρο ἀτίμητο καὶ μοναχό  
Δίνεις τὸ φῶς τὸ τρισευλογημένο.  
Κι' ὅταν βαθεῖα μέσα 'ς τὴ φυλακὴ  
Καμμιά ψυχὴ δι' ἄφωτὸς ἀχτίδα,  
'Μπαίνει κρυφὰ καὶ φέρνεις μυστικῶς,  
Καλὴν ἐλπίδα.

Ὅταν ἡ ῥοδοδάχτυλη Αὐγὴ  
Πάρῃ καὶ ζέψῃ τ' ἅπτα τὰ χιονᾶτα  
'Σ τὸ πορφυρένιο ἀμάξι της, καὶ 'βγῆ  
Γιὰ νὰ δ' ἀνοίξῃ τὴν οὐράνια στράτα,  
Μαζεύει τ' ἀστρα ἢ Νύχτα βιαστικῶς,  
'Ἡ μάννα τοῦ Κακοῦ καὶ τοῦ Θανάτου,  
Καὶ ῥίχνεται μὲ φόβο, ὀρμητικῶς  
'Σ τὸν Ἄδη κάτω!

— Δύο ἄνδρες εἶνε σήμερον λίαν μισητοὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὁ Πολιτικὸς καὶ σείς.

Ὁ ἀγὼν ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἐν Τολώσῃ νέος τις καλούμενος Βάτλαμ ἐμονομάχησε ἕνεκεν τοῦ Ἐργάτη καὶ ἐφρονεῦθη. Ἐν Κάνναις εἰς λογίαν τῶν δραγόνων ἀποθανῶν κατέλιπε τὴν ἐξῆς διαθήκην: « Ἐπιθυμῶ νὰ γραφῇ τὸ ἐξῆς ἐπὶ τοῦ τάφου μου: Ἐταῦθα κείται εἰς πιστεύσας εἰς τὸν Βίκτωρα Οὐγκὼ. »

Ἡ διακοπὴ τῶν παραστάσεων ἐπῆλθε μετὰ τὴν τεσσαρακοστὴν πέμπτην, συνεπέα ἀδείας ἀπουσίας, ἣν ἔλαβεν ἡ δεσποινὶς Μάρς.

Ὅτε μετὰ ὀκτὼ εἴτη ἐπανελήφθησαν αἱ παραστάσεις τοῦ δράματος καὶ δὲν ἤκούοντο πλέον ἀποδοκιμασίαι ἀλλὰ συνεχεῖς ἐπευφημίαι, δύο θεαταὶ ἐξερχόμενοι τοῦ θεάτρου συνωμίλουν.

— Οὐδ' ὁλως ἄπορον ἐὰν δὲν συρίζουν πλέον, ἔλεγεν ὁ εἰς ὅστις εἶχε βεβαίως χρηματίσει ἀντίπαλος τοῦ δράματος· ὁ συγγραφεὺς μετέβαλεν ὅλους τοὺς στίχους.

— Ἀπατάσαι, ἀπήντησεν ὁ ἕτερος· δὲν μετεβλήθη τὸ δράμα, ἀλλὰ τὸ κοινόν. X

Τότε προβάλλεις, Ἦλιε βασιλῆα·  
Γεμίζει ἡ δόξα σου τὸν κόσμον πέρα,  
Καὶ φαίνεται πῶς βάζεις πυρκαϊὰ  
'Σ τὸν οὐρανό, τὸ γέρο σου πατέρα.  
Τότε κι' ὁ κόσμος σὲ δοξολογεῖ,  
Λαχταριστὴ δὲ χαιρετᾷ ἡ πλάσι,  
Πουλιὰ, λουλούδια, θάλασσα καὶ γῆ,  
Λίμνες καὶ δάση!

Κι' ὅταν 'ψηλὰ τ' ἀμάξι σου ἀνεβῆ,  
'Σ τὰ μεσουράνια, 'ς τ' ἄπαντα παλάτια,  
Χτυπᾷς καὶ τιμωρεῖς τὸν ἀσεβῆ  
'Ὅπου τολμήσῃ νὰ σὲ ἰδῆ 'ς τὰ μάτια.  
Τότε κ' ἐσὺ θεὸς τρισεφωτεινός,  
'Ὀλόλαμπρος ἀστράφτης ὀργισμένος,  
Καὶ μένει εὐθὺς ὁ δόλιος ταπεινός  
Καὶ τυφλωμένος!

Μὰ 'ς τὸ βασίλειμα κ' ἐσὺ θαρρῆς·  
Κάνεις δὲν ἔμπορεῖ νὰ σὲ βαστήξῃ.  
Μέσα 'ς τὴ θάλασσα θ' ἀφανισθῆς·  
'Ὁ Ὀκεανὸς τὰ κάλλη σου θὰ πνίξῃ.  
Καὶ κάνει ὁ νοῦς μὰ σκέψι ἀληθινῶς,  
Πῶς ἔχει τέλος κάθε βασιλεία,  
Καὶ πῶς παιροῦν καὶ δόξα φωτεινῶς  
Καὶ μεγαλεῖα!

Μὰ δὲν ἀπέθανες· γιατί οἱ θεοὶ  
Δὲ σβουοῦν, δὲ χάνονται σὰν τοὺς ἀνθρώπους.  
Ἄβριο θὰ φέρῃς πάλι τὴ ζωὴ  
'Σ τὴ γῆ, 'ς τὴ θάλασσα, 'ς τοὺς ἴδιους τόπους  
Κι' ὅσο τὰ χεῖρά μου ἔχουν τὴ 'μυλία  
Θὰ τραγουδῆ ἡ καρδιά μου κάθε ἡμέρα:  
Χαῖρε θεέ, ἀθένη, βασιλῆα,  
Χαῖρε πατέρα!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΟΣ.



## ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ



### ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ἡ ἑλληνομάθεια παρὰ πότον. Τὴν 9 τοῦ παρελθόντος μῆνος Ἀπριλίου ἐγένετο ἐν Βυρτσβούργῳ ἡ δεκάτη ἕκτη ἐτήσια σύνοδος τῶν καθηγητῶν τῶν Βαυαρικῶν γυμνασίων. Μετὰ τὴν συζήτησιν περὶ πολλῶν καὶ σπουδαίων παιδαγωγικῶν ζητημάτων καὶ τὴν ἀνακοίνωσιν ποικίλων προτάσεων καὶ παρατηρήσεων περὶ τῆς μέσης, ἐκπαιδεύσεως, παρεκάθησαν οἱ συνελθόντες εἰς τὴν σύνοδον καθηγηταὶ εἰς συμπόσιον παραταθὲν μέχρι βαθείας νυκτὸς ἐν ἀδιαπτώτῳ εὐθυμίᾳ, περιγραφόμενον ὁ ἐν τοῖς ἄρτι δημοσιευθεῖσι πρακτικοῖς τῆς συνόδου. Ἄξια ἀναγραφῆς ἐκ τοῦ συμποσίου τούτου εἶνε τὸ ἐλληνιστὶ συνεταγμένον πρόγραμμα αὐτοῦ καὶ αἱ εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γινόμεναι προπώσεις καὶ ὕμνοι. Τὸ πρόγραμμα τοῦ συμποσίου ἦτο τυπωμένον κομψότατα εἰς τέσσαρας σελίδας ἐν τῇ πρώτῃ ἀνεγνωσκето ἡ ἐπομένη ἐπιγραφῆ: ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ τῆς ἐταιρίας τῆς τῶν ἐκ τῆς Βαυαρίας γυμνασίων ἐπὶ τῆς ἐκκαίδεκάτης συνόδου Μουνουχίωτος ἐνάτη ἰσταμένου τῶ χιλιεστώ ὀκτακοσιοστῶ ἐνενηκοστῶ εἴτι ἀπὸ Χριστοῦ ἐν τῷ ἀξιολογητάτῳ ξενοδοκίῳ ὃ καλεῖται Ἄσκτος τῆς τῶν Φράγκων πόλεως ΑΡΜΑΤΟΗΥΡΓΟΥ γινόμενον. Εἰς μάτην θὰ ἐκοπιάζε βεβαίως ὁ ζητῶν νὰ εὕρῃ τὴν πρωτόκωστον ταύτην πόλιν Ἀρωματοῦργον εἰς οἰονδήποτε γεωγραφικὸν πίνακα· διότι δὲν εἶνε ἄλλη τις, ἀλλὰ τὸ Βυρτσβούργον τῆς Φραγγονίας, τὸ ὅποιον ἐν τῷ ζήλω τῆς ἐλληνομαθείας τῶν κατέστησαν ἀγνωριστὸν οἱ ἀγαθοὶ καθηγηταὶ, μεταρράσαντες πιστότατα τὸ γερμανικὸν ὄνομα αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ σελίδι τοῦ προγράμματος ἀνεγράφτο ὁ κατάλογος τῶν φαγητῶν (αἱ τῶν ἐδεσμάτων τάξεις) ὡς ἀκολούθως: Ἄζωμος ἐκ βοείου σὺρᾶς. — Σαλμών τοῦ Ῥήνου σὺν Βατάθῳ ἐμβάμματι καὶ ἄλιμα γεώμηλα. — Μηρία ὀπτά σὺν Βουρδύγαλιῳ ἐμβάμματι καὶ ὀφείδια καὶ Ῥωσικὸν ὀξέλειον. — Κεφαλή μόνος ὡσερ χελώνη. — Ἄλεκτρον ἰδικὸς καὶ θριδάκινον ὀξέλειον σὺν ὠστὶ καὶ ἡρτυμένη ὀπώρα. — Τυρὸς καὶ βούτυρον. — Ἀντὶ τούτων ὁ ἐταῖρος καταβαλεῖ τρεῖς δραχμάς ὅπερ λέγει μάρκας. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα φαγητὰ δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐνοήσωμεν τί ἦσαν, ἀν καὶ ἐπιτρέπεται νὰ διατάζωμεν περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ἐρμηνείας ἡμῶν ὁ σαλμών εἶνε βεβαίως ὁ ἰχθύς ὁ λεγόμενος ἐλληνιστὶ ἀττακεύς, τὸ Βατάθον ἢ μάλλον τὸ Βαταθικὸν ἐμβάμμα εἶνε ὀλλανδικὴ σάλτσα, τὰ δ' ἄλιμα γεώμηλα σαλάτα πιθανῶς γεωμήλων τὸ Ῥωσικὸν ὀξέλειον εἶνε Ῥωσικὴ

σαλάτα, καὶ τὸ θριδάκινον ὀξέλειον σαλάτα μαρουλιῶν, καὶ ἡ ἡρτυμένη ὀπώρα κομπόστα, καὶ ὡσερ χελώνη μόνος κεφαλή θὰ ἦτο μαγειρευμένη à la tortue· ἀλλ' ἐκεῖνα τὰ ὀφείδια τί νὰ ἦσαν ἀρά γε; διότι δυσκολευόμεθα νὰ παραδεθῶμεν ὅτι οἱ κύριοι καθηγηταὶ τῶν βαυαρικῶν γυμνασίων εἶνε ὀφιοφάγοι. Ἐν τῇ τῇ τρίτῃ σελίδι τοῦ προγράμματος ἀνεγράφτο « οἱ τῶν μουσικῶν τάξεις. » Ἐκ τῶν γενομένων προτάσεων ἀξία μνείας εἶνε ἡ ἐλληνικὴ τοῦ γυμνασιάρχου κ. Μίλλερ, ὑπὲρ τοῦ βασιλεύοντος τῆς Βαυαρίας Λουιτπόλδου: « Ὡ ἄνδρες μετέχοντες τούτου τοῦ ἐράνου, » εἶπεν αὐτός: « οἱ παλαιοὶ ὅποτε συνεῖεν ἀλλήλοισιν ἢ συνδιεπνοῦντες ἢ συμπίνοντες, ἢ ἄλλως ἐορτάζοντες, τὰ τῶν προγόνων ἔργα ὡδαῖς ἐπήγουν, καὶ ἄνδρας ἀρεταῖς διενεγκόντας ἢ καλοῖς πράγμασιν εὐδοκίμησαντας, » καὶ μετὰ βραχεῖαν ἱστορικὴν παρέκβασιν περὶ προτάσεων, ἐπέλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἀντιβασιλέως Λουιτπόλδου καὶ κατέληξεν ὡς ἐξῆς: « Διὸ δὴ καὶ τοῦτον τὸν ἄνδρα, ὃ συσσιτοῦντες ἔμοι, ἐν τῇδε τῇ νυκτὶ ἀσπασώμεθα, καὶ χαίρειν κελεύσωμεν τρεῖς καλοῦντες μεγάλη τῇ φωνῇ, ὡς ἔθος ἡμῖν Λουιτπόλδος, ὃ ἡμέτερος ἡγεμὼν καὶ ἀρχὼν τῆς πατρίδος, χαίρειτω. » Τὴν πρόποσιν ἐπηκολούθησεν ὕμνος εἰς ἐλληνικὴν γλῶσσαν, ὃν πάντες ἐψάλαν ἐπὶ τοῦ ἤχου τοῦ ἐθνικοῦ βαυαρικοῦ ὕμνου:

Χαῖρε σὺ ἡγεμῶν,  
πατρίδος κηδεμῶν,  
Χαῖρε νυνί.

Πανηγυρίζοντες  
καὶ παννυχίζοντες  
εὐ σε γεραίρομεν,  
Χαῖρε νυνί.

Χρήσιμον ἔρυμα  
καὶ μέγα στράτευμα  
ἡγεμόνι·  
κρείττων δὲ, ἀνέρων  
εὐνοί' ἐλευθέρων  
τῷ βασιλεύουσιντι, Χαῖρε νυνί!

Ἄρα τοῦ πάπα. Ἐν ταῖς πρὸ μικροῦ δημοσιευθεῖσαι ἐπιστολαῖς τοῦ δουκὸς τοῦ Νιβερνὰ ἀναγινώσκωμεν ἀρκούτως περιεργῶν κατάλογον τῶν δῶρων ἅτινα ἔστειλε πρὸς αὐτόν ὁ Πάπας, διορισθέντα πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ παπικῇ αὐλῇ κατὰ τὸ 1748. Μετὰ τὴν παρουσίαν εἰς τὸν Πάπαν ἐπιστρέψας εἰς τὸ μέγαρον τῆς πρεσβείας εὐρὲ τὰ ἐπόμενα δῶρα τοῦ Πάπα: Καλάθιον λεμονίων.— Ἐν κιβώτιον ῥοσολίων.— Δύο κιβώτια σοκολάτας. — Δύο κιβώτια κηρίων. — Δύο κιβώτια σακχάρου. — Δύο κιβώτια γλυκυσαρμάτων. — Τέσσαρα κιβώτια κονδίτων. — Δύο κιβώτια χοιρομηρίου. — Τέσσαρα κιβώτια μορταδέλλας. — Δύο κεφάλια τυρίου τῆς Πάρμας. — Δύο καλάθια φλωρεντινοῦ τυρίου.— Ἐνα ἀσκὸν βουτύρου. — Δύο κιβώτια οἴνου. — Δύο σπυρίδας ἄρτων.— Τρεῖς κλωθία τρυγόνων. — Ἐν κλωθίον καπωνίων καὶ μίαν ζωντανὴν δάμαλιν.

### ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά. Κατὰ τὸ 1871, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Κοινότητος, ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου ἀνευρέθη ἐν τοῖς ὑπογείοις τῆς διοικήσεως τῆς Ἀστυνομίας, ὅπου εἶχον ἀποκρύψῃ αὐτὴν πρὸς ἀσφάλειαν μετ' ἄλλων κειμηλίων. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πλήρης ῥύπων καὶ βορβόρου, προερχομένων ἐκ τῆς διαρρήξεως ἐνός παρακειμένου σωλήνος ὑδραγωγείου καὶ ἐκ

τοῦ στομίου ὄχρετοῦ τινος, ἐκαθαρίσθη μετ' ἐπιμελείας καὶ ἀπεδόθη εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου. Ὁ κ. Φήλιξ Ραβασισὼν, ἀρχαιοφύλαξ ὢν ἐν αὐτῷ, παρετήρησε τότε, ὅτι τὸ θαυμάσιον ἄγαλμα ἀπετελεῖτο ἐκ τεμαχίων ἀ-τινα κακῶς εἶχον συγκαλλήθῃ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μετακομισεως αὐτοῦ εἰς Γαλλίαν ἐκ Μήλου ἀφαιρέσας ὁ τοὺς ξυλίνους σφῆνας, δι' ὧν προσηρμόζετο ὁ κορμὸς ἐπὶ τοῦ χατώτερου μέρους τοῦ ἀγάλματος. ἐπανώρθωσε τὴν στάσιν αὐτοῦ, διότι ἐνεκα τῆς προτέρα, κακῆς συγκαλλήσεως τὸ ἄνω τοῦ κορμοῦ καὶ ἡ κεφαλὴ ἀπέκλινον μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω, οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς προτέρας στάσεως ἀλαζονικὴ καὶ δυσάρετος ἔκφρασις τοῦ ἦθους τοῦ ἀγάλματος μετεβλήθη εἰς χαιρεσῶσαν καὶ μειλιχίαν. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν εἰκασεν ὁ Ραβασισὼν ὅτι τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης ἀνήκειν εἰς σύμπλεγμα, εἰς ὃ ἀνήκε καὶ τὸ ἐν Λούβρῳ ἄγαλμα τὸ λεγόμενον τοῦ Ἄρεως ἢ τοῦ Ἀχιλλεως. Τὴν δ' εἰκασίαν τοῦ ταύτην ἀνεπτύξεν ἐν ἰδίᾳ μελέτῃ, ἥς τὰ πορίσματα ἠσπύσθησαν πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων. Ἐσχάτως δὲ πρὸς μείζονα ἐπιρρωσιν τῆς εἰκασίας αὐτοῦ, ὁ Ραβασισὼν συνελεξε πάντα τὰ ἐκ Μήλου μετὰ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης κομισθέντα τεμάχια, ἀτινα ὑποθετεῖ ὅτι ἀνήκουσι εἰς τὸ ἄγαλμα καὶ δι' ἔκμαρταιν αὐτῶν, τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως, κατεσκευάσε σύμπλεγμα καὶ ἐν ὑπομνήματι ἀναγνωσθέντι ἐν δυσὶ συνεορύσσει τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμματικῶν ὑπεστήριξε τὰς γνώμας αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Ἰαλλον ἀρχαιολόγον ἡ σύνθεσις αὕτη εἶνε ἔργον Ἐλληνος γλυπτοῦ τῶν καλῶν χρόνων, τοῦ ὁποῦοι πολλὰ ἐγένοντο ἀπεικάσματα ἐν τοῖς μετεπειτα χρόνοις. Τὰ δύο ἄγαλματα, δι' ὧν ἀπῆρτισε τὸ σύμπλεγμα ἐποικήθησαν εἰς ἀφεστῶτας ἀλλήλων χρόνοις. Ἄλλ' ἡ διαφορά τῆς ἐργασίας δὲν εἶνε πολὺ μεγάλη, ἡ δ' ἔνωσις τῶν ἀγαλμάτων παρέχει ἔννοιαν σαφῆ τῆς πρώτης συνθεσεως, ἣτις παρίστα τὴν θεὰν ἀπευθυνουσαν πρὸς τὸν φίλον θεὸν τῶν πολέμων, πάνοπλον ὄντα, λόγους εἰρήνης καὶ ἀγάπης.

**Φιλολογικά.** Ἐγένετο ἡ μετακομιδὴ ἐκ τοῦ ἐν Παρισίοις κοιμητηρίου Μοντηραναῦ τῶν ὀστέων τοῦ μεγάλου Πολωνοῦ ποιητοῦ Ἀδάμ Μικκιεβιτε, ὅστις ἐξόριστος ὢν ἐν Γαλλίᾳ διέπρεψεν καὶ ὡς καθηγητῆς τῆς σλαβικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Κολλεγιῷ τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὴν τελευταίην τῆς παραδόσεως τῶν λειψάνων τοῦ ποιητοῦ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Διαίτης τῆς Γαλικίας ἐξεφωνήθησαν πολλοὶ λόγοι εἰς πολωνικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν, ὧν ἀξιοσημεῖωτος εἶνε ὁ τοῦ Ἐρνέστου Ρενάν.

**Θεατρικά.** Ἐκ τῶν εἰκόσι πρώτων παραστάσεων τοῦ νέου μελοδράματος τοῦ Saint Saëns Ἀσκαριον τὸ Παρισινὸν θεάτρον τοῦ μελοδράματος εἰσέπραξεν ἐν ὄλῳ 341,818 φρ. ἦτοι κατὰ μέσον ὄρον 17,440 καθ' ἑκάστην παράστασιν. Ἐκ τῶ ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τὸ δέκατον λαμβάνει ὁ μελοποιός, κατὰ τὸν νόμον περὶ ἰδιοκτησίας τῶν ἔργων τῆς διανοίας.

**Μουσικῆ.** Ἀγγέλλεται ἡ εἰς Εὐρώπην ἔλευσις ἀμερικανοῦ τινος μουσικοῦ ὀνομαζομένου Γκάγερ κρουοντος μετ' ἀπαραιμίλλου τέχνης ἀκόντρα μπάσσο, ὃχι δὲ τὸ κοινὸς ἐν χρήσει βαρύφωνον ὄργανον, ἀλλ' ἕτερον τῆς εφευρεσεως του ἐπηρῆζήμενον, ἔχων 14 1/2 ποδῶν καὶ πλάτος 8 1/2. Ὁ τεχνίτης λοιπὸν εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ἰσταται ἐπὶ κινητῆς χιαστῆς κλίμακος καὶ νὰ κινή ἀδιακόπως χεῖρας καὶ ποδας ὅπως ἐκτελῆ ἐπὶ τῶν χορδῶν διὰ τοῦ τόξου καὶ τῶν δακτύλων διαφόρους μουσικὰς συνθέσεις ὧν τινες πολυπλοκάταται.

### ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ ζωγράφος Μεσσονιέ (Ernest Meissonier) ἐγέννηθη ἐν Λυῶν τῷ 1815. Μεταβάς εἰς Παρισίους ἐμα-

θῆτευσε ἐπὶ τινα χρόνον παρὰ τῷ Κονιέ, κυρίως ὁμῶς δι' ἀσκάλους εἶχε τοὺς παλαιούς Ὀλλανδοὺς ζωγράφους τῶν ὀπιῶν τὰ ἐν τῷ Λούβρῳ ἔργα ἐπὶ πολὺ ἐμελετήσεν ἀντιγράφων. Ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου ὅπως πορίζεται τὸν ἐπιούσιον ἠναγκάσθη νὰ σχεδιάζῃ εἰκόνας διὰ βιβλία. Πρῶτον ἔργον ὅπερ κατέστησε τὸ ὄνομα του εὐθὺς διάσημον ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ εἶνε «ἐν παιγνίῳ σκακιοῦ» (1841). Ἐκτοτε τὰ ἔργα αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἀλλεπάλληλοι: ἐπιτυχία καὶ θρίαμβοι καὶ ἀνύψωσαν τὴν φήμην αὐτοῦ εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται νῦν. Ὁ Μεσσονιέ κατέχει τώρα ἂν ὄχι τὴν πρώτην θέσιν, ἀλλὰ μίαν τῶν πρωτίστων μεταξὺ τῶν συγχρόνων γάλλων ζωγράφων, οἱ δὲ πινάκες αὐτοῦ πληθρῶνται διὰ χρυσοῦ πολλαπλασίου τοῦ βάρους του, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ Μεσσονιέ, ὅπως οἱ ὀλλανδοὶ διδάσκαλοι του, ζωγραφίζει ἔργα μικρῶν διαστάσεων, αὐτὸ δὲ εἶνε ἐκ τῶν κυρίως χαρακτηριστικῶν τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυίας του διὸ καὶ «μικρογράφος» καλεῖται. Ἐν γένει δὲ οὐδεὶς ποτὲ ζωγράφος ζῶν ἐπόλησεν ἔργα του εἰς τιμὰς τόσον ὑψηλάς: πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀκόμη μία μικρὰ εἰκὼν του παριστώσα τὸν Ναπολέοντα μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του κατὰ τὸ 1814, ἐπωλήθη ἀντὶ 850,000 φράγκων! Πολλὰ τῶν εἰκόνων αὐτοῦ κοσμοῦσι μουσεῖα ἢ ἰδιωτικὰς πινακοθήκας: ἐξῆρξαι δὲ μεταξὺ τούτων αἱ παριστώσαι σκηνὰς στρατιωτικὰς. Ἄλλ' ὁ Μεσσονιέ ἠσχολήθη καὶ περὶ ἄλλα ποικίλα θέματα ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐν σελίδι 407 εἰκὼν «Θύματα χαρτοπαιγνίου» παριστώσα αἰματηρὰν σκηνὴν μεταξὺ δυο εὐγενῶν προελθούσων ἐξ ἔριδος κατὰ τὸ χαρτοπαιγνίον.

### ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

*Φιλοφρόνημα μοναχοῦ.* Εὐμορφοτάτη δεσποινὶς ἐξ Ἀθηνῶν μεταβάσα εἰς Πόρον καὶ ἐπισκεφθεῖσα τὴν ἐκεῖ μονὴν μετ' ἀφελείας ἐρωτᾷ μοναχὸν ἀχμαΐας ἡλικίας: - Καὶ δὲν μετανοήσατε ποτὲ ἐγεννατε καλόγηρος; Καὶ ἐκεῖνος μετῴων: - Ὡς τώρα δὲν εἶχα μετανοήσῃ ἀπ' ἐδῶ κ' ἐμπρὸς ἴμπορεῖ. . .

*Ἀνεξηγητος.* Ὁ Ἀγαθόπουλος λαμβάνει ἐν Ξηρωχωρίῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματός του δύο τηλεγραφήματα ἐκ δύο φίλων του τοῦ ἐνὸς ἐξ Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἄλλου ἐκ Χαλκίδος, τὰ ὅποια χάριν εὐκολίας ὁ τηλεγραφετῆς Ξηρωχωρίου ἐκλείσεν ἐκεῖ ἐνὸς φακέλλου. Καὶ ὁ Ἀγαθόπουλος ἐκπληκτος: - Ἄλλο πάλι καὶ τοῦτο! Τὸ ἕνα ἀπ' τὴν Χαλκίδα, τὸ ἄλλο ἀπ' τὰς Ἀθῆνας πῶς νάρθουν 'ς ἕνα φακέλλο μαζὶ! . . .

### ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ ἀμφιβολία ὅλα τὰ φαρμακῶναι καὶ τίποτε δὲν θανατῶναι.

\*

Ψεύδεται ὁ ἰσχυρίζομενος ὅτι δὲν ἐφέυσθη ποτὲ.

\*

Τὸ «κάλλιον ἀργὰ παρὰ ποτὲ» μόνον εἰς τὸν ἔρωτα ἄλθηθεὶ ἀνεστραμμένον.

### ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Λευκαίνεται ὁ κηρὸς ὁ κίτρινος κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Ἀφοῦ τὸν θερμάνετε ἐντὸς δοχείου τόσον ὥστε νὰ γινήη ρευστὸς, τὸν κενώνετε ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς ἄλλο δοχεῖον πλήρες ψυχροῦ ὕδατος. Ἐκείθεν τὸν περισυλλέγετε καὶ τὸν ἀφινετε ἐκτεθειμένον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ νύκτας εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν ἄερα, ἀνακινεῖτε δὲ συχνὰ τὰ τεμάχια διὰ νὰ φωτίζονται ὅλα τῶν τὰ μέρη. Μετὰ τινὰ ἡμερονύκτια ὁ κηρὸς καθίσταται λευκότατος.

Λάρισσα

Μελλισσογράφος